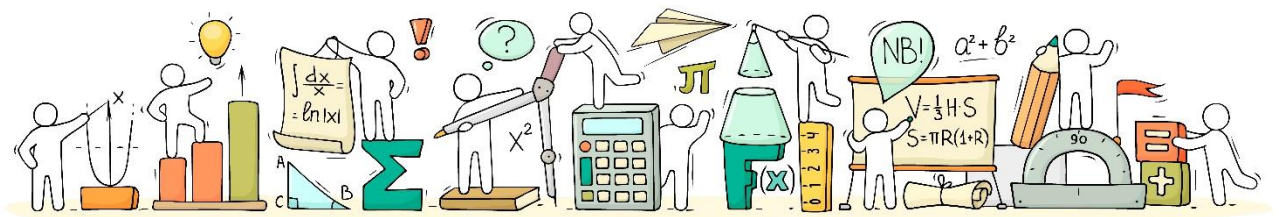

Wiskunde in technische hbo-opleidingen

Colofon

Auteurs Werkgroep Vakinhoudelijke aansluiting vo-hbo Wiskunde
Voor digitale versie zie de website 'Samen werken aan een betere aansluiting'
(www.aansluiting-voho010.nl).

Vo-docenten wiskunde

Gertjan Breevaart (Lentiz Revislyceum), Wim Caspers (Lyceum Ypenburg en TU Delft), Kasper Tukker (Maerlant College), Hans Gallmann (Comenius College)

Hbo-docenten wiskunde

Christa Ros (Rotterdam Mainport Institute), Martine van der Post (Engineering en Applied Science), Elles van den Bergh (Engineering en Applied Science), Jos Adriaanse (Engineering en Applied Science), Shahin Shahla (Instituut voor Gebouwde Omgeving), Anthony Bernadina (Engineering en Applied Science), Renée van Doorn (Communicatie, Media en Informatietechnologie), Huub Molenaar (Rotterdam Mainport Institute)

Met dank voor hun bijdragen

Hbo-docenten wiskunde: Gertrudie Verhoef - de Ruijter (Engineering en Applied Science), John Janssen (Engineering en Applied Science), Piet van Beek (Rotterdam Academy), Henk Wimmenhove (Rotterdam Academy), Job Rauch (Lerarenopleidingen), Henny Batelaan (Communicatie, Media en Informatietechnologie)

Projectleiding

Carla Spek (Hogeschool Rotterdam), Marion Schiffers (Codarts).
Voor eventuele reactie en/of wijzigingen:
c.a.spek@hr.nl
mschiffers@codarts.nl

Samenstelling en eindredactie

Christa Ros, Martine van der Post, Gertjan Breevaart, Wim Caspers

Inhoud

Wiskunde in technische hbo-opleidingen	4
Wiskunde: je hebt het door als je het ziet	5
Ben je havo-eindexamenkandidaat of studeer je binnenkort af in het mbo? Overweeg je een technische hbo-opleiding te gaan volgen?	6
Wiskunde op de havo	7
Automotive	8
Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek	12
Bouwkunde	16
Chemie	19
Chemische Technologie	23
Civiele Techniek	27
Elektrotechniek	31
Industrieel Product Ontwerpen	36
Logistics Engineering	39
Maritiem Officier	42
Maritieme Techniek	45
Technische Informatica	49
Werktuigbouwkunde	53
Ad Engineering/Maintenance & Mechanics	57
Lerarenopleiding VO/BVE Wiskunde	61
TIPS voor studiekeuze	64

Wiskunde in technische hbo-opleidingen

Is de wiskunde bij Chemische Technologie veel moeilijker dan de wiskunde die je tot nu toe geleerd hebt?
 Moet je echt voor élk tentamen minstens een zes halen?
 In welke technische opleiding zit de meeste, en in welke de minste wiskunde?
 Hoe zit het eigenlijk met de wiskunde bij Werktuigbouwkunde?
 Is de GR toegestaan?
 Hoeveel uur per week wordt er op de hogeschool bij de verschillende opleidingen besteed aan wiskunde?
 Hoe hoog ligt het tempo?
 Krijg je veel tentamens?
 Hoe zien ze eruit?
 Welke wiskunde van de havo is belangrijk bij Elektrotechniek?
 Wat vinden eerstejaarsstudenten van de wiskunde die ze krijgen? Valt die mee of tegen?
 Is de wiskunde bij Civiele Techniek minder zwaar dan bij Technische Informatica?

Vragen, vragen en nog eens vragen. Het kan je soms duizelen. Voorlichtingsfolders maken veel duidelijk, maar lang niet altijd alles. Vraagtekens kunnen blijven staan waar jij nou juist antwoorden wilt. In dit document krijg je veel heldere antwoorden op vragen over de wiskunde bij de technische opleiding van jouw (mogelijke) keuze. Bijna alle techniekopleidingen van de Hogeschool Rotterdam hebben hun bijdrage geleverd, docenten, maar ook studenten. Zelfs examendocenten wiskunde havo/vwo hebben eraan meegewerkt. Aan alles is (dus) gedacht. Déze verzameling van vooral praktische informatie geeft jou een goede kijk op de wiskunde zoals die bij de opleiding van jouw keuze eruitziet. Lezen dus! En vergelijken!

Gertjan Breevaart, docent wiskunde havo/vwo

Wiskunde: je hebt het door als je het ziet

Ik zelf hou erg van het vak wiskunde. Ik kon er op de middelbare school niet genoeg van krijgen. Overigens ook omdat je niet echt hard hoeft te werken als je het snapt

De wiskunde is leuk in mijn ogen, heeft elegantie en helpt je bij het analytisch kijken naar de wereld. Het is ook een noodzakelijk vak. Veel van onze kennis leunt op wiskundige pijlers. En alle kennis berust op een zekere logica. "Je gaat het zien als je het doorhebt", zei Johan Cruyff ooit. De 'echte' wiskundige heeft het door zodra hij of zij het ziet.

Datzelfde wiskunde heeft ook een andere kant. Niet iedereen heeft het door als hij of zij het ziet en vindt het dan al snel een moeilijk vak. Terwijl diezelfde mensen wel vaak graag het vak willen uitoefenen waar die wiskunde voor nodig is: meedenken over de auto van de toekomst, meebouwen aan Rotterdam als architectuurstad, de moderne, technologisch gedreven gezondheidszorg in of nieuwe, duurzame materialen ontdekken. En we hebben die mensen nodig.

Dus moeten we studenten helpen het te zien; om te beginnen door te proberen de brug die er is tussen het voortgezet onderwijs en het hoger onderwijs te bouwen. Want voor veel studenten wordt die overgang als een kloof ervaren: een ander abstractieniveau, een ander tempo, een andere inhoud en andere spelregels. Moet de rekenmachine in de tas blijven of niet.

In het programma vo-ho werken we als hogescholen en scholen voor voortgezet onderwijs samen om te helpen die brug te bouwen. Waarbij we leunen op de expertise van onze mensen en proberen rekening te houden met de ervaringen van onze scholieren en studenten.

Ik hoop zeer dat deze publicatie, waarin vooral docenten, scholieren en studenten aan het woord zijn, helpt die brug te bouwen. Dat meer studenten het door hebben, zodra ze het zien.

Ron Bormans

Voorzitter College van Bestuur Hogeschool Rotterdam

Voorzitter Stuurgroep Samen werken aan een betere aansluiting vo-ho

Ben je havo-eindexamenkandidaat of studeer je binnenkort af in het mbo? Overweeg je een technische hbo-opleiding te gaan volgen?

Met de informatie in dit document kun je het niveau van wiskunde bij een groot aantal technische hbo-opleidingen inschatten. Doe dit zoveel mogelijk met je begeleider op school, zodat jullie samen een helder beeld krijgen. Of bespreek het niveau van wiskunde met hbo-docenten/studenten als je een open dag bezoekt of aan proefstuderen deelneemt.

Het niveau van wiskunde bij technische hbo-opleidingen blijkt voor nieuwe studenten die wiskunde B hebben gehad in sommige gevallen hoog te liggen. Dit geldt zeker als je alleen wiskunde A hebt gehad tijdens je vooropleiding. Dat betekent dat je soms extra moet oefenen om een goed resultaat te behalen. We begeleiden je daarbij uiteraard zo goed mogelijk.

Bij elke opleiding staat met een aantal sterren aangegeven wat het niveau van wiskunde is. Je zult zien dat bij lang niet alle opleidingen wiskunde zo'n hoog niveau heeft als bij bijvoorbeeld de opleiding Elektrotechniek. Het is goed om daarmee rekening te houden als je je keuze maakt.

In dit document wordt op sommige plekken verwezen naar zogenaamde 'domeinen'. Dat zijn onderdelen van wiskunde A of B. Bij wiskunde B vind je bijvoorbeeld het domein C: 'Meetkundige berekeningen'. Een overzicht van alle domeinen vind je op de volgende pagina van dit document.

Bij elke opleiding vind je een voorbeeld van een tentamen uit het begin van het eerste jaar. Daarbij geldt voor leerlingen met **havo wiskunde B** het volgende:

- (+) deze opgave moet je gemakkelijk kunnen maken
- (++) deze opgave kun je wel maken, maar vraagt inzicht en/of doorzettingsvermogen
- (+++) deze opgave bevat stof die niet in havo wiskunde B is voorgekomen

De grafische rekenmachine is **bij geen enkel tentamen toegestaan**, tenzij anders vermeld.

Toelatingseisen

De toelatingseisen verschillen per technische hbo-opleiding. Voor actuele informatie kijk je op de website bij de opleiding van je keuze met welke profielen en soms verplicht(e) vak(ken) je toelaatbaar bent.

Tips voor studiekeuze: kijk op de laatste pagina van dit document.

Wiskunde op de havo

Wiskunde A

Domein A

Wiskundige vaardigheden

modelleren en algebraïseren
 ordenen en structureren
 analytisch denken en probleemoplossen
 formules manipuleren
 abstraheren
 logisch redeneren

Domein C

Verbanden

tabellen
 grafieken, vergelijkingen en ongelijkheden
 formules met een of meer variabelen
 lineaire verbanden
 exponentiële verbanden

Domein B

Algebra en tellen

rekenen met getallen
 rekenen met variabelen
 telproblemen

Domein E

Statistiek

interpreteren en beoordelen
 data verwerken
 data en verdelingen
 statistische uitspraken doen
 statistiek met ICT

Domein D

Verandering

stijgen en dalen
 maximum en minimum
 differenties
 hellingen
 toenamedigrammen

Wiskunde B

Domein C

Meetkundige berekeningen

afstanden en hoeken
 algebraïsche berekeningen

Domein A

Wiskundige vaardigheden

modelleren en algebraïseren
 ordenen en structureren
 analytisch denken en probleemoplossen
 formules manipuleren
 abstraheren
 logisch redeneren en bewijzen

Domein B

Functies, grafieken en vergelijkingen

machtsfuncties
 exponentiële functies
 logaritmische functies
 goniometrische functies
 vergelijkingen
 ongelijkheden
 stelsels vergelijkingen
 evenredigheidsverbanden
 periodieke functies

Domein D

Toegepaste analyse

veranderingen
 afgeleide functies
 som- verschil- en kettingregel
 toepassingen

Automotive

Veel onderwerpen in de automotivesector maken gebruik van wiskundige berekeningen. Het kan hierbij gaan om een eenvoudige sterkteberekening van een profiel, een ingewikkelde berekening van een complexe constructie, een rendementsberekening van een motor of een elektronische installatie. Hierbij is voor de vertaalslag wiskunde nodig voor een berekeningsmodel. Wiskunde is het gereedschap voor de technische vakken. Dit zal bewust of onbewust worden gebruikt in het vakgebied. Daarom wordt er in het eerste jaar veel aandacht besteed aan wiskunde.

Wiskunde jaar 1 hbo

3 studiepunten = 84 uur in 20 lesweken = 4 uur per lesweek

- blok 1 - Basis (rekenen, machten, breuken)
- blok 2 - Functies (machts-, exponentiële, logaritmische)
- blok 3 - Goniometrie
- blok 4 - Differentiëren & integreren
- blok 5 - Vectoren

Kennen en kunnen havo/mbo

In Basis komt de wiskunde van domein B van wiskunde B in hoog tempo voorbij. Voor leerlingen met wiskunde A en mbo-studenten is het hard aanpoten. Belangrijk zijn de bovengenoemde onderwerpen per blok. De grafische en gewone rekenmachine zijn tijdens het tentamen niet toegestaan.

Tijdens het tentamen is geen formuleblad aanwezig.

Toetsing

- Per blok een digitaal diagnostisch oefententamen; dit wordt beschikbaar gesteld aan het einde van elk blok.
- Oefententamens kunnen "eindeloos" worden gemaakt, dit ter voorbereiding voor het eindtentamen wiskunde.
- Tentamen wiskunde eind semester 1. Voldoende ($\geq 5,5$), compensatie niet mogelijk.
- Hertentamen wiskunde in semester 2.

Boek

Hoe zwaar is de wiskunde?

Automotive

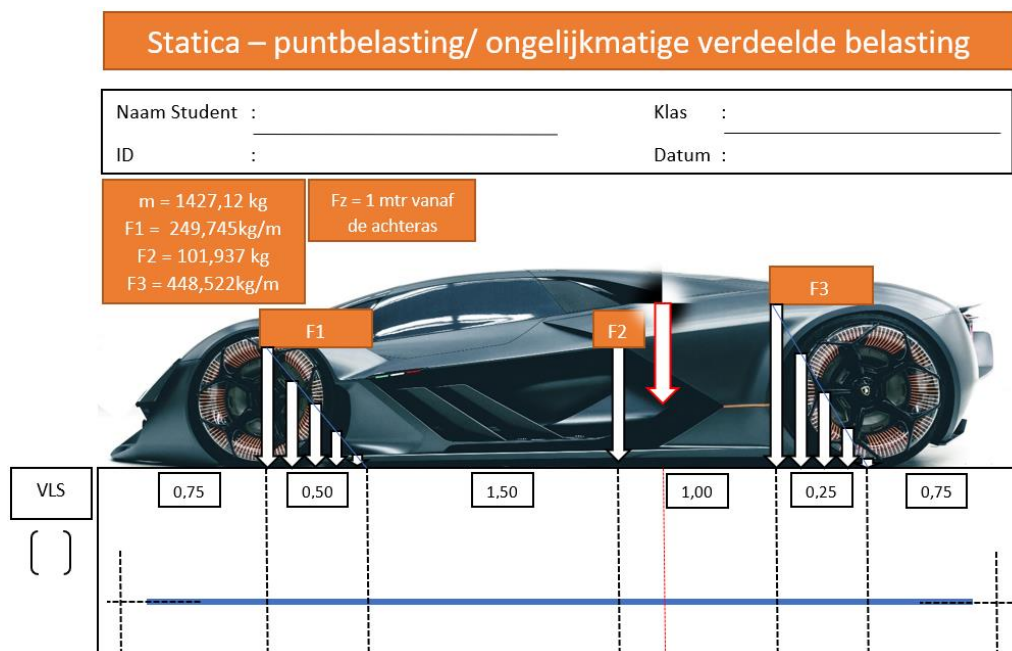
Wanneer een willekeurig technisch boek opengeslagen wordt, is duidelijk dat daarin natuurkundige verbanden worden gelegd. De bijbehorende natuurkundige vergelijkingen worden beschreven vanuit de wiskunde. Ook binnen de automotive worden veel natuurkundige verbanden gelegd.

Zo zal iemand die:

- de basisregels van de elektronica wil uitvoeren zijn wiskundekennis gebruiken om elektrische problemen op te lossen.
- basisvergelijkingen in statica wil combineren of herleiden, dit doen met de basisvaardigheden van de wiskunde.
- een ongevallenanalist is, gebruik maken van wiskundige formules om erachter te komen met welke snelheid betrokken voertuigen voorafgaand aan een ongeval hebben gereden.

Voorbeeld praktische toepassing

In onderstaande figuur is een voertuig afgebeeld met een punt- en ongelijkmatige verdeelde belasting. Bepaal voor ieder interval de functies voor de dwarskrachten en momenten. Geef hierbij grafisch de VLS, D-lijn en M-lijn aan. Zie het antwoord op de volgende pagina.

Automotive

Wat vinden de studenten?

Melanie (havo met Wiskunde A)

Verschil met havo: In verhouding tot havo is hbo veel meer zelfstudie. Wiskunde op havo is gemiddeld 3 paragrafen per week en op het hbo 2 hoofdstukken per week, dus goed je huiswerk bijhouden is een vereiste. Met wiskunde A als basis is deze opleiding een uitdaging, maar zeker niet onmogelijk!

Zeker doen: Geef direct aan wanneer je iets niet begrijpt en stel veel vragen. De docenten willen je altijd helpen, maar je moet ze wel zelf benaderen. Houd daarnaast ook goed je huiswerk bij, want wanneer je eenmaal achter loopt, is het moeilijk om deze achterstand in te halen. Geloof me, ik spreek uit ervaring.

Meevallers: In eerste instantie lijkt de lesstof moeilijk, maar zolang je genoeg oefent en je houdt je aan de gegeven planning, is alles wel te doen. Ook is iedereen bereid je te helpen, zowel docenten als studenten.

Tegenvallers: Ik had vooral moeite met het tempo waarin de lessen gegeven worden. Hoewel je begint bij de basis, ga je wel snel door de stof heen. Wanneer je iets niet begrijpt, moet je er meteen achteraan, want anders kom je snel achter te lopen.

Zinedine (mbo met rekenen 3F – geen mbo-hbo doorstrooppakket)

Verschil met mbo: het verschil met het mbo naar hbo is groot. Ik heb het mbo-hbo doorstrooppakket niet meegemaakt, het werd helaas nog niet aangeboden. Het goed voorbereiden op het mbo naar het hbo toe is erg belangrijk, dit zowel op wiskundig niveau als houding en gedrag. Ik had moeite met het tempo van de lessen, deze gingen voor mij te snel.

Zeker doen: op schema proberen te blijven met de hoofdstukken. Als je ergens begint achter te lopen zal de achterstand alleen maar groter worden. Ook moet je goed gebruik maken van de online tools die aangeboden worden.

Meevallers: er waren veel klasgenoten van havo en vwo die het allemaal vrij makkelijk hadden en die zeker wel bereid waren om te helpen.

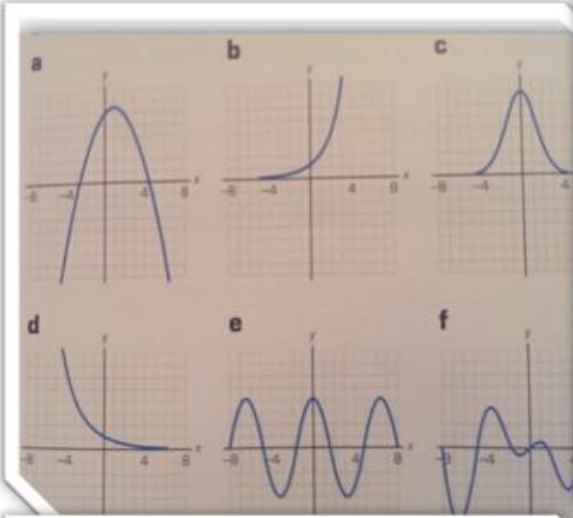
Tegenvallers: naar mijn mening bood het boek minder uitleg ondanks de diepgang op de onderwerpen. Ook zijn de uitwerkingen online/offline te verkrijgen (Dit via Noordhoff en Cumlaude). Ondanks dat moest ik veel oefenen met verschillende sommen. Ook had ik moeite met het feit dat je geen rekenmachine mag gebruiken.

Antwoord: Momentevenwicht, $1 \text{ m} \times 240 \text{ kg} = \dots \times 80 \text{ kg}$, $\dots = 4 \text{ m}$. profiel = $4 / \cos(30) = 4,6 \text{ m}$

Automotive

Wat kan jij al?

Tentamen Basis Bijspijker Wiskunde

Bruken met letters: vermenvoudigen en delen: (2 punten)
Vereenvoudig zo ver mogelijk.

(+) $\left(\frac{ab^2}{xy}\right) \cdot \left(\frac{ax}{by}\right)$

Bruken met letters: vereenvoudigen: (2 punten)
Vereenvoudig zo ver mogelijk.

(+) $\left(\frac{3a^2b}{ab^3}\right)$

Bruken met letters: optellen en aftrekken: (4 punten)
Schrijf als één breuk en vereenvoudig zo ver mogelijk.

(+) $\left(\frac{a}{a+b} + \frac{b}{a-b}\right)$

Ontbinden in factoren: (2 punten)
Ontbind in zoveel mogelijk factoren.

(++) $(xy + ab + xb + ay)$

Merkwaardige producten: (3 punten)
Bereken met de rekenregels voor merkwaardige producten.

(+) $(5p^3 + q)^2$

Negatieve gehele exponenten: (3 punten)
Schrijf zo eenvoudig mogelijk, dit zonder een negatieve exponent.

(+) $\left(\frac{xy^2}{2y^{-3}}\right)^3$

Exponentiële en logaritmische functies: (2 punten)
Rekenregels voor logaritmen:
Los x op:

(+) ${}^2 \log(32) = x$

Machtsfuncties: (5 punten)
Inverse functies:
Voor een slinger geldt de formule:
Druk g uit in L en T

(+) $T = 2 \cdot \pi \cdot \sqrt{\frac{L}{g}}$

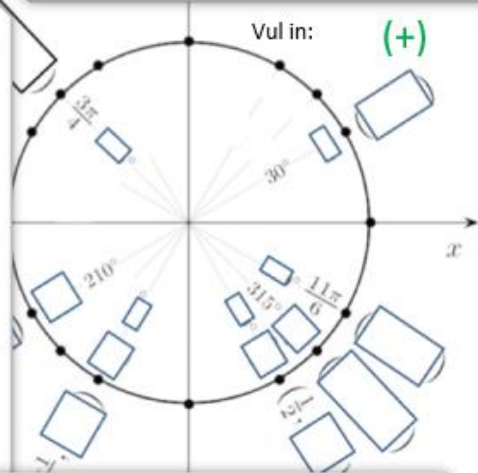
Machtsfuncties: (4 punten)
Wortelvergelijkingen:
Los de vergelijking op:

(+) $x = \sqrt{x + 30}$

Bruken van functies: (4 punten)
Bruken van lineaire functies omkeren:
Druk x uit in y:

(+) $y = \frac{3x - 6}{x + 2}$

Vul in: (+)

Integreren: (5 punten)
Primitieve functie:
Bepaal de integraal van:

(+++)

$\int \frac{x^3 \cdot x^5}{x^2} \cdot dx$

Vectoren: (6 punten)
Uitwendig product:
Bereken $\vec{a} \times \vec{b}$ met de volgende gegevens: (+++)

$\vec{a} = \begin{pmatrix} 4 \\ 2 \\ 5 \end{pmatrix}$ en $\vec{b} = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix}$

Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek

Toegepast biologisch en medisch laboratoriumonderzoek vind je overal terug. Je kunt er nog niet bekende bacteriën mee opsporen die bijvoorbeeld een antibioticum maken of een kleurpigment. Je kunt er ziektes mee helpen genezen of een nieuw soort biobrandstof mee ontwikkelen. ***Er is in onze opleiding geen aparte cursus voor wiskunde. De onderwerpen zijn geïntegreerd in de verschillende cursussen.** Je gebruikt het vooral tijdens de praktijklessen in het lab om bijvoorbeeld verdunningen te berekenen of statistiek toe te passen op je resultaten.

Wiskunde jaar 1 hbo*

- Rekenen met mol, molariteit etc.
- Logaritmen
- Kansberekening
- Normale verdeling
- Kennen en kunnen van de havo

In het eerste jaar wordt bij de blokken chemisch rekenen en biochemie veel gerekend met mol en met zuur-base evenwichten. Het toepassen van statistiek op data is belangrijk bij onze opleiding. Het is handig als je daar al kennis mee hebt gemaakt op de havo met wiskunde A. Vanuit wiskunde B zijn onder andere het isoleren van grootheden en het rekenen met logaritmen belangrijke onderwerpen die je kan tegenkomen tijdens de opleiding. Aangezien er bij Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek geen aparte cursus wiskunde is, is het sterk aan te bevelen aan het begin van je opleiding met zelfstudie (in overleg met je coach) je alvast te verdiepen in deze onderwerpen.

Toetsing

- Wiskunde onderwerpen worden vrijwel bij elke praktijkcursus (van 6 weken) getoetst. Er is tijdens het studiejaar 1 herkansing.
- Elk tentamen voldoende (5,5) behalen, compensatie niet mogelijk.

Boek

Hoe zwaar is de wiskunde?

Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek

Voorbeeld praktische toepassing

Stel je hebt 1,50 mL NaCl oplossing nodig met een concentratie van 5 mM. Je kijkt in de kast en ziet daar alleen een fles staan van een stockoplossing NaCl met een concentratie van 100 mM. Je moet dus de stockoplossing verdunnen. Bereken het aantal μL benodigde stockoplossing. Zie het antwoord op de volgende pagina.

Wat vinden de studenten?

Anne (havo met wiskunde A)

Verschil met havo: je moet alles uit jezelf doen, er is niemand die je gaat controleren en je dan laat nablijven ofzo. Vooral met wiskunde A is het even doorwerken omdat je meer wiskunde B-achtige sommen maakt in het begin van het schooljaar. Je zal er dan misschien langer over doen om het te begrijpen.

Zeker doen: voor het begin van het schooljaar met zelfstudie wiskundeonderwerpen herhalen. Het eerste kwartaal krijg je gelijk chemisch rekenen. Dat gaat best snel, vooral als je op de havo alleen wiskunde A hebt gehad. Vooral de oefenopgaves doen en goed opletten, anders loop je gelijk al achter.

Meevallers: het is niet zo dat je altijd een achterstand hebt met rekenvaardigheden. Ook zijn er onderwerpen waarbij je wel weer een voordeel hebt zoals kansberekeningen.

Tegenvallers: soms gaat nieuwe stof een beetje snel als je wiskunde A hebt gehad en vooral het eerste kwartaal is het wennen. Je zal wel goed op moeten letten en veel vragen moeten stellen om bepaalde stof te begrijpen, terwijl mensen met wiskunde B dit al sneller begrijpen.

Thomas (havo met wiskunde B)

Verschil met havo: op de havo krijg je veel meer verschillende onderwerpen die soms niet eens met elkaar te maken hebben. Op het hbo heb je vaak te maken met samenhangende onderwerpen en kun je wiskunde goed toepassen op de praktijk.

Zeker doen: heel veel oefenen met de opdrachten die je krijgt. Zowel op papier als in Excel. Rekenen met Excel wordt steeds meer gebruikt, maar kan lastig zijn in het begin.

Meevallers: wiskunde valt hartstikke mee. Het grootste gedeelte bestaat uit standaardformules die je moet invullen met de informatie uit de tekst, grafiek of tabel.

Tegenvallers: het enige waar ik wel echt moeite mee had, was kansberekening. Op de havo had ik dit nog niet gehad en daardoor moet ik er iets meer tijd in stoppen dan studenten die al jaren wiskunde A hebben gehad.

Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek

Femke (vwo met wiskunde B)

Verschil met vwo: je krijgt alleen de “basis” wiskunde bij BML. Differentiaal- en integraalrekening, goniometrische functies en meetkunde hoef je niet meer te doen.

Zeker doen: de wiskunde van de middelbare school blijven herhalen, want als je het niet gebruikt vergeet je het snel.

Meevallers: als je goed hebt opgelet op de middelbare school, dan moet deze wiskunde zeker geen struikelblok voor je worden.

Tegenvallers: je krijgt kansberekeningen, maar het is ook wel weer een uitdaging om nieuwe wiskunde te leren.

Antwoord: $c_1 \times v_1 = c_2 \times v_2 \rightarrow 5 \times 1,50 = 100 \times v_2 \rightarrow v_2 = 0,075 \text{ mL} = 75 \mu\text{l}$

Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek

Opgave uit tentamen biochemie praktijk jaar 1

Drie analisten bepalen elk de enzymactiviteit van enzym X uit hetzelfde monster op hetzelfde laboratorium maar ieder op een andere dag. Elke analist voert zijn meting 3 keer uit met dezelfde reagentia. Zij krijgen de volgende resultaten:

Tabel 1: activiteit van enzym X in U/mL

	Analist 1	Analist 2	Analist 3
Meting 1	56	58	65
Meting 2	58	61	63
Meting 3	57	52	64

- 2 (5 pt) Bereken de variatiecoëfficiënten van herhaalbaarheid en reproduceerbaarheid van deze bepalingen. (+++)

Antwoord en uitwerking

herhaalbaarheid : per analist berekenen

	analist 1	analist 2	analist 3
gemiddelde	57,00	57,00	64,00
stdev	1,00	4,58	1,00
var co %	1,8%	8,0%	1,6%

3 pt

reproduceerbaarheid:

gemiddelde	59,33
stdev	4,04
var co %	6,8%

2 pt

Dit tentamen is een digitale toets waarbij studenten Excel gebruiken. Een aantal voorbeelden hoe het bovenstaande is berekend:

- herhaalbaarheid analist 1,

gem.: Excel functie =GEMIDDELDE(56;58;57) = 57,00

stdev: Excel functie =STDEV.S(56;57;58)=1,00

var co % = $1,00/57,00 \times 100\% = 1,8\%$

- reproduceerbaarheid,

gem.: =GEMIDDELDE(57,00;57,00;64,00) = 59,33

stdev: =STDEV.S(1,00;4,58;1,00) = 4,04

var co % = $4,04/59,33 \times 100\% = 6,8\%$

Wat kan jij al?

Bouwkunde

De opleiding Bouwkunde heeft twee keuzevakken voor wiskunde. Hiermee kun je je kennis van wiskunde verhogen zodat je met voldoende rekenvaardigheden de technische modules kan volgen.

Wiskunde jaar 1 hbo

7 studiepunten = 196 uur per jaar

- Wiskunde 1 (1 punt, onderwijsperiode 1)
- Wiskunde 2 (2 punten, onderwijsperiode 2)
- Wiskunde 3 (keuzevak: 2 punten, onderwijsperiode 3)
- Wiskunde 4 (keuzevak: 2 punten, onderwijsperiode 4)

Kennen en kunnen van de havo

In wiskunde basis wordt de nadruk met name gelegd op de domeinen B en E van wiskunde A, en op de domeinen C en B van wiskunde B.

Het tempo in de lessen ligt redelijk hoog. Belangrijk zijn basis algebra, functies, matrix, meetkunde, normale verdeling en integraal.

Tijdens de toets is gebruik van de grafische rekenmachine toegestaan en is er een formuleblad beschikbaar.

Toetsing

- Aan het eind van iedere periode is er een tentamen (open vragen).
- Is het niet gelukt dan mag je één keer een herkansing doen in de volgende periode.
- Elk tentamen moet voldoende (5,5) gemaakt worden, compensatie is niet mogelijk.

Boek

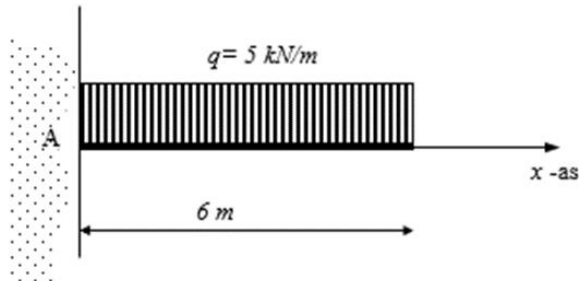

Hoe zwaar is de wiskunde?

Bouwkunde

Voorbeeld praktische toepassing

Bovenstaande tekening stelt een constructieschema voor van een uitkragende ligger. Stel vergelijkingen op waarmee in elk punt van de ligger de dwarskracht en het moment kan worden bepaald. Doe dit door gebruik te maken van integraalrekening. Neem de oorsprong van de x-as aan in punt A.

Wat vinden de studenten?

Verschil met havo: wiskunde op het hbo is vooral toegepast. De manier van het lesgeven is anders.

Het lestempo is hoger. De integraalrekening is een nieuw onderwerp.

Zeker doen: bijspijkeren voordat het studiejaar begint. Volg de lessen en maak vooral aantekeningen.

Meevallers: de lessen zijn boeiend en leerzaam.

De cijfers waren hoger dan verwacht.

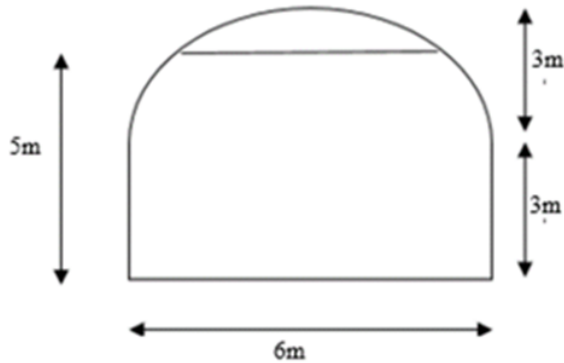
Tegenvallers: verschillende niveaus in de klas.

Wiskunde behoort tot de lastige vakken.

Bouwkunde

Tentamen wiskunde

Een opslaghal heeft een gebogen dak met een buigstraal van 3m (zie afbeelding). Op 5m hoogte zit een balk. Hoe lang is deze balk?

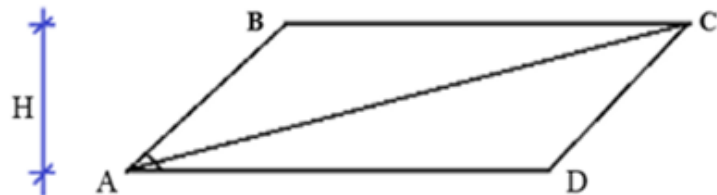
Bereken H. (+)

Gegevens: AB= 5m, AD= 10m en AC=14,55m

(+++)

Bereken de volgende integraal.

$$\int \left(8 - \frac{6}{x^3} \right) dx$$

(+++)

Van 9000 betonblokken is de massa bepaald. Uit de weging blijkt dat de massa's van de blokken normaal verdeeld zijn met $\mu = 5000$ kg en $\sigma = 100$ kg.

- Wat is het aantal blokken met een massa tussen 4800 kg en 5100 kg?
- Wat is het aantal blokken met een massa kleiner dan 4700 kg?

(+++)

Gegeven zijn de matrices:

$$A = \begin{bmatrix} 5 & 1 & 1 \\ 2 & 3 & 5 \end{bmatrix}, \quad B = \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 3 & 5 \end{bmatrix} \quad \text{en} \quad C = \begin{bmatrix} 3 & 1 \\ 1 & 0 \\ 1 & 4 \end{bmatrix}$$

Bereken indien gedefinieerd:

- AB
- CB

Wat kan jij al?

Chemie

Chemie is de natuurwetenschap die zich richt op de studie van de samenstelling en de bouw van stoffen en de chemische veranderingen die plaatsvinden. Het is ook een exacte wetenschap. Wiskunde is essentieel om de samenstelling van een monster te berekenen, data tussen apparatuur uit te wisselen of meetresultaten statistisch te verwerken. Er wordt gewerkt met wiskundige modellen die gebruikt worden om relaties tussen experimentele grootheden te beschrijven. Ook voor het opstellen van een reactiesnelheidsvergelijking is wiskunde nodig.

Wiskunde jaar 1 hbo

7 uur per week

- De basis
- Functies
- Differentiëren
- Integreren
- Statistiek

Toetsing

- Per vak een tentamen aan het einde van elk blok van acht weken.
- Herkansing is mogelijk.
- Elk tentamen voldoende (5,5) behalen, compensatie niet mogelijk.

Kennen en kunnen van de havo/mbo

In het vak basiswiskunde komt de wiskunde in snel tempo voorbij. Voor leerlingen van de havo met wiskunde A en mbo-studenten is het hard aanpoten. Zij krijgen daarom extra wiskundelessen.

Belangrijk zijn de machtsfuncties, logaritmische functies en stelsels van vergelijkingen.

Naast wiskunde zijn er ook twee cursussen statistiek.

Boeken

Hoe zwaar is de wiskunde?

Chemie

Voorbeeld praktische toepassing

In basisch milieu reageert ethylacetaat volgens de volgende reactievergelijking,

De snelheid waarmee de OH^- -concentratie afneemt ($\frac{d[\text{OH}^-]}{dt}$ in $\text{mol}\cdot\text{L}^{-1}\cdot\text{min}^{-1}$) wordt beschreven door de volgende eerstegraads differentiaalvergelijking:

$$\frac{d[\text{OH}^-]}{dt} = 0,01(t + 1) + 4,2 \cdot 10^{-5}t - 0,00135$$

waarin de tijd t is uitgedrukt in minuten en $[\text{OH}^-]$ de concentratie in mol/L

- Leid een algemene vergelijking af waarbij de relatie wordt gegeven tussen de concentratie OH^- en de tijd t .
- Bepaal de specifieke oplossing door de constante m.b.v. de beginwaarde (bij $t = 0$ is $[\text{OH}^-]$ gelijk aan 0,05 mol/L).

Chemie

Wat vinden de studenten?

Oualid (havo met wiskunde A)

Verschil met havo: wiskunde op het hbo was vrij nieuw voor mij aangezien ik wiskunde A heb gehad op de middelbare school. Het is het wel te doen, als je er echt voor wil gaan.

Zeker doen: oefenen, oefenen en oefenen! Dit klinkt een beetje saai, maar door je huiswerk gewoon te maken en te oefenen ben je veel beter voorbereid op je tentamens.

Meevallers: je hebt een toetsmatrijs, hierin staat wat je op het tentamen kan verwachten. Dit helpt je bij het leren voor je tentamens. Ook is het vaak zo dat je een tentamen kan herkansen, als je het niet in een keer hebt gehaald.

Tegenvallers: zolang je er echt voor gaat, zijn er geen tegenvallers.

Maartje (havo met wiskunde B)

Verschil met havo: het grootste verschil is denk ik de verantwoordelijkheid. Je werkt echt voor jezelf en de docenten begeleiden je daarbij door uitleg te geven en vragen te beantwoorden. Daardoor lijkt het wel op hoe op de middelbare school wordt les gegeven, maar nu zitten de docenten niet achter je aan als je je huiswerk niet maakt.

Zeker doen: huiswerk bijhouden, opletten in de les.

Meevallers: de lessen lijken op hoe het op de middelbare school was en er wordt veel wiskunde B herhaald.

Tegenvallers: bij de toetsen mag je vaak geen rekenmachine gebruiken, waardoor ik sneller rekenfoutjes kan maken.

Iza (mbo)

Verschil met mbo: op het mbo waren de wiskundelessen over het algemeen anders, veel zelfstandiger. Dit kwam doordat een bepaald gedeelte van de klas wiskunde A volgde, een ander gedeelte wiskunde B, en een klein gedeelte helemaal geen wiskunde had. Op het hbo moet je zelfstandig werken, maar op een andere manier. Je gaat met de klas door de stof heen, er worden voorbeelden gegeven zodat je de manier van denken gaat begrijpen en zo de stof begrijpt. De zelfstandigheid is de keuze of je er mee oefent.

Zeker doen: op het hbo zal ik het maken van het huiswerk echt aanraden. Je oefent de stof beter en gaat het gewoon beter begrijpen. Ook zal je het voor de volgende les moeten maken want iedere week is er weer een nieuw gedeelte van de stof.

Meevallers: meevaller vind ik de hoeveelheid huiswerk. Ik heb nog geen een keer gedacht van wat een hoop werk. Natuurlijk vindt niemand huiswerk echt leuk, maar het heeft me nog nooit uren geduurd om het te maken.

Chemie

Tegenvallers: een tegenvaller vind ik het tempo. Er wordt in een periode alles over een bepaald onderwerp geleerd en dit is dan verdeeld over zeven weken. Zelf heb ik iets meer tijd nodig om dingen te snappen en soms gaan we al weer verder met het volgende voordat ik het ene snap. Dus dit moet je goed zelf bijhouden.

Tentamen basiswiskunde

1. Los onderstaande vergelijkingen op.

$$(+) \quad 2 \cdot 2^{2x-4} = \frac{1}{16}$$

$$(+++) \quad \ln(x + e) = 1 + \ln(x)$$

$$(+) \quad \frac{1}{2}x \left(x + \frac{2}{3}\right) = -\frac{1}{6}x + 1$$

$$(+) \quad \sqrt{2x - 2} = (x - 5)$$

$$(+) \quad \frac{1}{a} + \frac{1}{a-2} = \frac{2}{a+1}$$

2. Isoleer de grootte k uit onderstaande formule.

$$(+) \quad T = \frac{1}{2\pi} \sqrt{\frac{m}{k}}$$

3. Bepaal de snijpunten van de volgende parabolen

$$(+) \quad y = -x^2 + 4x - 1 \quad \text{en} \quad y = 2x^2$$

4. Toon met een rechthoekige driehoek aan dat

$$(++) \quad \sin \alpha = \cos(90^\circ - \alpha)$$

Wat kan jij al?

Chemische Technologie

Bij Chemische Technologie draait het om het ontwerpen en opschalen van productieprocessen in de chemische, olie-, geneesmiddelen- en voedingsmiddelenindustrie. Hoe laat je een reactie die in het laboratorium prima verloopt, ook op fabrieksschaal plaatsvinden? Daarnaast is de aandacht ook gericht op het verbeteren en optimaliseren van bestaande processen met aandacht voor duurzaamheid.

Wiskunde jaar 1 hbo

11 studiepunten = 308 uur per jaar = 8 uur per week

- Basis
- Statistiek
- Differentiëren
- Integreren
- Complexe getallen / Matrices

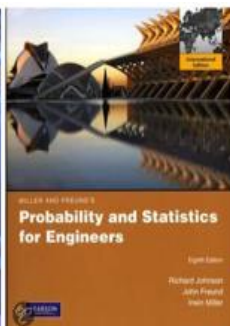
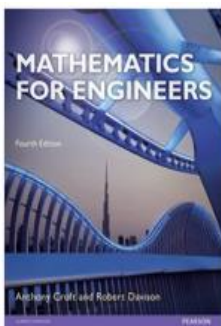
Kennen en kunnen van de havo/mbo

- In Basis komt de wiskunde van domein B van wiskunde B in snel tempo voorbij. Voor leerlingen met wiskunde A en mbo-studenten is het hard aanpoten.
- Belangrijk zijn de machtsfuncties, exponentiële functies, logaritmische functies en stelsels van vergelijkingen.
- De grafische rekenmachine is niet toegestaan, wel is er een formuleblad beschikbaar.

Toetsing

- Per vak een tentamen aan einde periode van 10 weken.
- Herkansing einde periode erna.
- Elk tentamen voldoende (5,5) behalen, compensatie niet mogelijk.

Boeken

Schooljaar
2019-2020:
Digitaal
platform
SOWISO

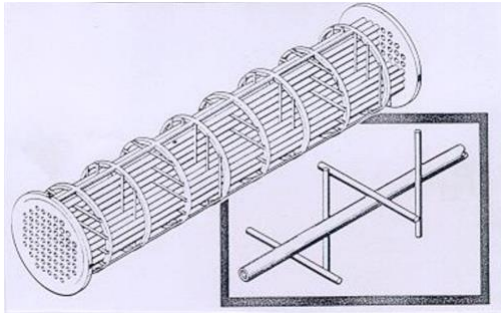
Hoe zwaar is de wiskunde?

Chemische Technologie

Voorbeeld praktische toepassing

In een multi- pijp gelijkstroom warmtewisselaar komen warm water met een snelheid van 1,2 kg/s op een temperatuur van 75°C en koud water met 0,9 kg/s op een temperatuur van 20°C de warmtewisselaar binnen. De overall warmteoverdrachtscoëfficiënt is 750 W/m²K en het uitwisselend oppervlak is 6,4 m². De specifieke warmte voor zowel koud water als warm water is 4,18 kJ/kgK.

Hoeveel stijgt de effectiviteit van de warmtewisselaar wanneer er, met dezelfde overall warmteoverdrachtscoëfficiënten uitwisselend oppervlakt, overgeschakeld wordt naar tegenstroom.

Wat vinden de studenten?

Marijn (havo met wiskunde B)

Verschil met havo: het voornaamste verschil tussen de wiskunde op de havo, kijkend vanuit het perspectief wiskunde B, is dat je natuurlijk meer toepassingen hebt. Je leert niet alleen die manier waarop, maar ook hoe je dat in andere vakken kan gebruiken; dit is daarom niet zozeer iets dat de wiskunde anders maakt in vergelijking met de wiskunde op de havo. Je leert wat nieuwe technieken zoals integreren en matrices rekenen, maar borduurt ook voort op al bekende technieken enzovoorts, zie wiskunde 1 en wiskunde 2.

Zeker doen: een hbo'er moet, naar mijn ervaring, de stof als differentiëren niet onderschatten en moet proberen naar elke les te komen. Dat heb ik in periode 2 niet gedaan en heb daardoor mijn enige herkansing voor wiskunde moeten maken. De stof is allemaal niet al te moeilijk natuurlijk, dus thuis kan het natuurlijk ook gedaan worden. Voor de rest is het lastig te zeggen wat voor succes zorgt.

Meevallers: de grootste meevaller was de diepgang van integreren. Ik had verwacht dat we dieper op deze stof zouden gaan net zoals we dat bij differentiëren deden, dit was niet het geval. Daarnaast was het hebben van een formuleblad voor allerlei regels zoals de kettingregel of *abc*-formule erg handig.

Tegenvallers: de grootste tegenvaller was het differentiëren voor mij, je moet je ervoor een beetje in de stof verdiepen. Er zijn namelijk een aantal simpele regeltjes die je moet toepassen in sommige situaties, niet heel erg lastig, aangezien je de regels letterlijk op het formuleblad krijgt.

Chemische Technologie

Daniël (vwo met wiskunde A)

Verschil met havo: ik heb op het vwo wiskunde A gevolgd. Dit zijn andere onderwerpen dan dat je bij wiskunde B krijgt op de havo en nu op het hbo. Hoewel je op het vwo veel onderwerpen hebt gehad die je nu op het hbo krijgt, ga je daar zeker bij integreren en differentiëren nog verder op door. Ook heb je bij zowel vwo wiskunde A als B genoeg algebra gekregen om de vraagstukken die je krijgt op te kunnen lossen.

Zeker doen: het klinkt misschien cliché om te zeggen, want elke docent zegt het, maar het is toch nog steeds: oefenen! Oefenen, oefenen en oefenen. Ga er gewoon voor zitten. Denk niet dit kan ik allemaal wel, want het kunnen is één ding. Je moet het ook nog op een bepaald tempo kunnen doen. Ga dus gewoon naar je hoor- en werkcolleges toe. Ik heb dat één periode niet gedaan en toen had ik ook meteen een herkansing voor dat tentamen. In tegenstelling tot op het voortgezet onderwijs worden onderwerpen hier niet eindeloos herhaald. Je krijgt één keer uitleg in de vorm van een hoorcollege en daarna dien je het zelfstandig te oefenen en bij te houden. Veel technieken komen gelukkig wel terug, dus je krijgt best genoeg oefening.

Meevallers: grootste meevaller voor mij was dat we in periode 1 weer even de basis oppakten. Ik heb vier jaar niet tot nauwelijks gebruik gemaakt van de wiskunde die ik heb geleerd op het vwo. Om in de eerste periode weer even alles op te frissen hielp enorm. Voor de studenten, die meteen van de middelbare school komen met alles nog vers in geheugen, denk ik dat het mooi is dat je het hele jaar door bezig bent met wat je eerder hebt geleerd. Zo kom je niet aan het einde van het jaar iets tegen dat je helemaal aan het begin gehad hebt en dat dan al misschien weggezaakt is.

Tegenvallers: de grootste tegenvaller voor mij was het feit dat sommige opgaven op de tentamens in bepaalde opzichten niet vergelijkbaar waren met de opgaven uit het boek en die geoefend waren tijdens het college. Hierdoor kwam ik soms wel even voor een verrassing te staan als het moment dan daar was.

Hanae (havo met wiskunde A)

Verschil met havo: er zit een groot verschil in wiskunde van de havo en die van nu, vind ik. Ik heb op de havo wiskunde A gevolgd en dat is heel wat anders dan wat ik nu krijg. Op de havo gingen we veel langzamer door de stof heen dan dat we nu doen, dat maakt het ook wel wat moeilijker.

Zeker doen: oefenen, oefenen en nog eens oefenen. Je kan het begrijpen en niks meer eraan doen, maar dan haal je je tentamens niet. Wiskunde is echt een kwestie van oefenen en herhalen.

Meevallers: in mijn geval valt niks mee op het gebied van wiskunde. Doordat ik wiskunde A heb gevolgd loop ik achter op de rest. Ik moest eerst basiswiskunde begrijpen voordat ik verder kon.

Tegenvallers: alles valt tegen in het begin, maar als je veel oefent valt het steeds mee. Ook lijkt het soms makkelijker dan dat het werkelijk is.

Chemische Technologie

Tentamen basis wiskunde

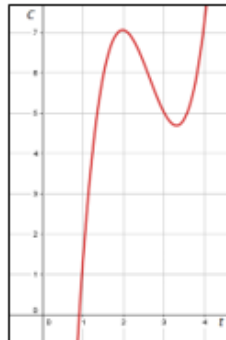
Opgave 1 (+)

a. In de figuur hiernaast zie je het concentratieverloop van een bepaalde stof. Zo zie je bij $t = 1$ een concentratie van 1 M en bij $t = 4$ een concentratie van 7 M.

Bereken de procentuele verandering in de concentratie van $t = 1$ naar $t = 4$.

b. Gegeven is de volgende functie:
 $f(x) = x^3 - 17x^2 + 5\sqrt{3}x + 16 - 8$.

Bereken $f(-4)$.

Opgave 3

a. Zie de tekening van de kegel hiernaast. Om de inhoud van deze kegel uit te rekenen

$$\text{bestaat de formule: } I = \frac{\pi r^2 h}{3}$$

(+) Isoleer r uit bovenstaande formule. Dus schrijf $r = \dots$

b. Gegeven is de volgende functie: $f(x) = \frac{2x^4 + 4x^2 - 3x + 10}{x^2 - 2x + 2}$

Met behulp van de techniek van het staartdelen kunnen wij $f(x)$ herschrijven.

$$\text{We krijgen dan } f(x) = Ax^2 + Bx + C + \frac{Dx + E}{x^2 - 2x + 2}$$

Bereken de constanten A, B, C, D en E . (++)

Gegeven is de volgende functie: $g(x) = \frac{6x^2 + 7x + 5}{(x-1)(x^2 + 4x + 4)}$

c. Geef de breuksplitsing van $g(x)$. (+++)

Opgave 5 (+++)

a. Gegeven is de volgende functie: $f(x) = \begin{cases} e^{3x}, & \text{voor } x < 0 \\ x^2, & \text{voor } x > 0 \end{cases}$

50

b. Gegeven is de volgende functie: $g(x) = \begin{cases} ax^2 + 4x, & \text{voor } x < 6 \\ x^3 - ax, & \text{voor } x \geq 6 \end{cases}$

50

Bereken voor welke exacte waarde(n) van a de functie $g(x)$ continu is. Vereenvoudig het antwoord.

Opgave 6

a. $\frac{e^x - 6}{2e^x - 6} = \frac{1}{4}$ (++)

b. $15 - 2^x = 7 \cdot 2^{3-x}$ (++)

c. $2 \cdot \log(4t - 2) = 4$ (+)

d. $\frac{1}{2} \cdot \ln(8x) + \frac{3}{2} \cdot \ln(2x) = \ln(32)$ (++)

Opgave 2

Los onderstaande vergelijkingen exact op (dus niet afronden)

a. $\begin{cases} 3(5-x) = 2(3y+3) \\ -9x - 10y = 17 \end{cases}$ (+)

b. $(4x-5)(3y^2+12) + (-2y^2-7y)(4x-5) = 0$ (+++)

c. $\sin\left(3x - \frac{\pi}{6}\right) = \frac{1}{2}$ (+)

Opgave 4

a. Gegeven zijn de functies $f(x) = \frac{2}{x^2+4}$ en $g(x) = -\frac{1}{3}x - 1$.

Bepaal $f(g(-3x))$ en werk alle haakjes weg. (++)

b. Gegeven is de functie $h(x) = (2x + x^3)^2$. (+++)

Onderzoek of de functie $h(x)$ even of oneven is.

c. Gegeven is de functie $k(x) = 4x^2 + ax + b$. (+++)

Bepaal voor welke waarden van a en b de functie k oneven is.

Opgave 5 (+++)

a. Gegeven is de volgende functie: $h(t) = A \cdot e^{-B \cdot t^2}$. Hierin zijn A, B en r constanten.

Vorm deze functie om tot een lineaire functie en beoem het y -intercept.

b. Gegeven is de volgende functie: $y(x) = 7x^2$. Vorm deze functie om tot een lineaire functie en beoem de helling.

Opgave 7

a. Van driehoek ABC is gegeven dat $AB = 80$ cm, $BC = 70$ cm en $AC = 62$ cm.

Bereken $\angle A + \angle B$. Rond het eindantwoord af op twee decimalen. (+)

b. Bij een bepaald spel tijdens het boogschieten is het de bedoeling dat de pijl wordt weggeschoten onder een hoek van $\frac{1}{4}\pi$ radialen met de positieve x -as. Meetapparatuur geeft aan dat de beginkracht gelijk is aan 490 Newton.

Bereken de waarden van de krachten in de x - en in de y -richting. (+++)

Rond af op gehelen.

Wat kan jij al?

Civiele Techniek

Met deze opleiding zorg je ervoor dat er waterwegen, dijken, polders, wegen, spoorwegen en vliegvelden zijn met de daarbij behorende bruggen, tunnels, sluisen en viaducten. Landaanwinning, waterzuivering, waterafvoer, kustverdediging, irrigatie, stuwdammen en riolen zijn civieltechnische werken. Milieuaspecten spelen een belangrijke rol. Civieltechnisch ingenieurs zijn niet alleen bezig met de aanleg van werken. Ook het renoveren, onderhouden en beheren van bestaande werken biedt veel werkgelegenheid.

Wiskunde jaar 1 hbo

4 à 6 studiepunten = 112 of 166 uur per jaar = 2 uur per week les / 4 á 6 uur per week zelfstudie

- (evt.)Bijspijkeren
- Basis
- Toegepast

Kennen en kunnen van de havo/mbo

In Basis komt de wiskunde van domein B van wiskunde B in hoog tempo voorbij. Voor leerlingen met wiskunde A en mbo-studenten is het hard aanpoten.

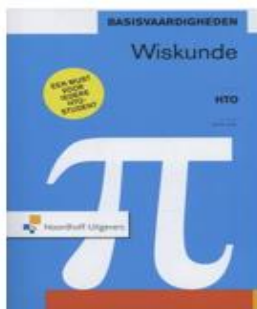
Belangrijk zijn rekenen met lastige breuken, kwadratische vergelijkingen, differentiëren en stelsels van vergelijkingen.

De grafische rekenmachine is niet toegestaan, wel is er een formuleblad beschikbaar.

Toetsing

- Per vak een tentamen in week 8.
- Herkansing week 10 van het opvolgend kwartaal.
- Je moet beide wiskundevakken halen, compensatie niet mogelijk.

Boeken

CO/SOWISO

Hoe zwaar is de wiskunde?

Civiele Techniek

Wat vinden de studenten?

Marcel (havo met wiskunde B, oud programma)

Verschil met havo: niet van toepassing, oud programma gedaan.

Zeker doen: maak je wiskundehuiswerk. Als je al je sommetjes oefent tot je ze blind op kan schrijven komt het snappen vanzelf. Blijf vragen stellen aan de docent en de peercoach om dit te versnellen.

Meevallers: heel veel wiskunde is regeltjes en volgordes uit je hoofd leren. Als je dit gedaan hebt wordt het puzzeltjes maken. Hierdoor wordt wiskunde verrassend leuk!

Tegenvallers: niet al het oefenmateriaal is makkelijk om mee te werken. Soms moet je veel zoeken om de juiste methodes te vinden.

Ramon (havo met wiskunde B)

Verschil met havo: het verschil in wiskunde is ten eerste de snelheid van de onderdelen; waar je op de havo nog één onderdeel per toets deed, zitten er hier vijf onderdelen in de toets. Ook wordt er nog dieper op de stof in gegaan.

Zeker doen: vooral bijblijven met de planning, meedoen in de les en thuis opdrachten maken. Het is namelijk niet te doen op alles op het laatste moment te leren (ik heb er ervaring mee...).

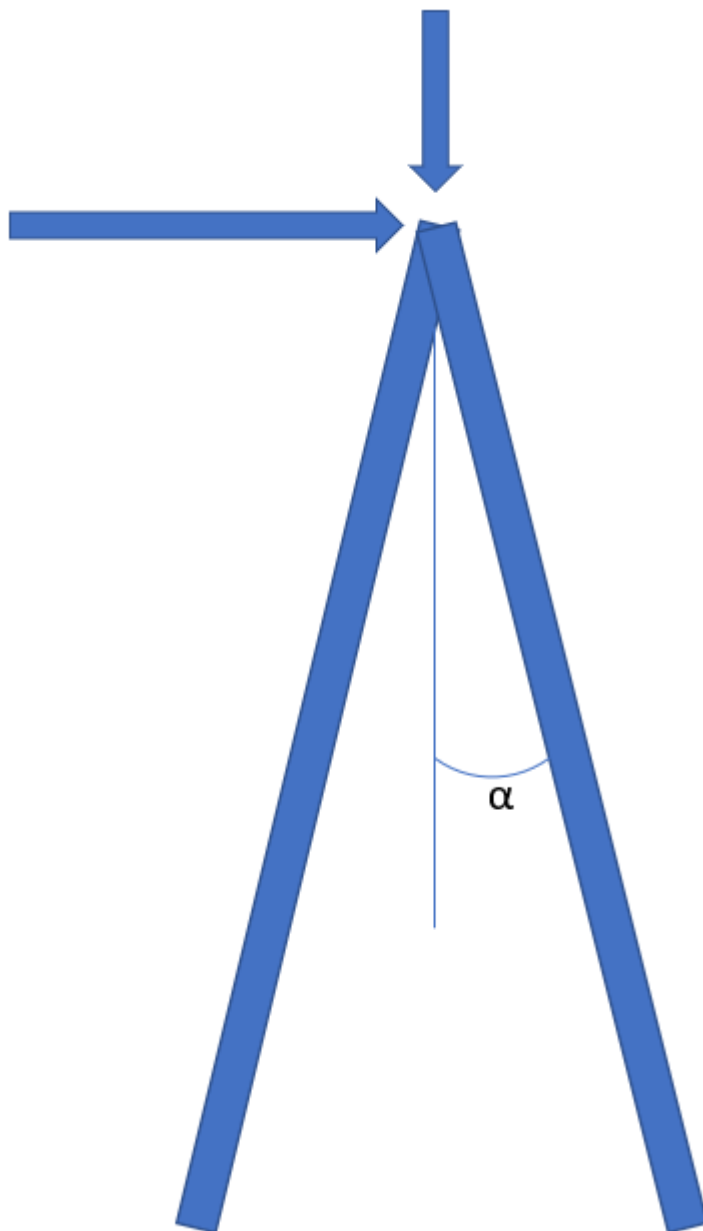
Meevallers: dat er toch nog wel veel was blijven hangen van de havo. De eerste periode is het een deel herhaling om er weer in te komen.

Tegenvallers: wat mij tegenviel was de hoeveelheid stof, er worden veel onderwerpen behandeld in korte tijd.

Civiele Techniek

Voorbeeld praktische toepassing

Een juk van twee heipalen wordt horizontaal en verticaal belast. Wat is de kracht in elke paal?

Civiele Techniek

Tentamen basis wiskunde

Splits een kwadraat af: $x^2 + 6x + 2$ (+++)

Los op: (+)
 $3^x * 9^{x+1} = 27$

Integreer: (+++)

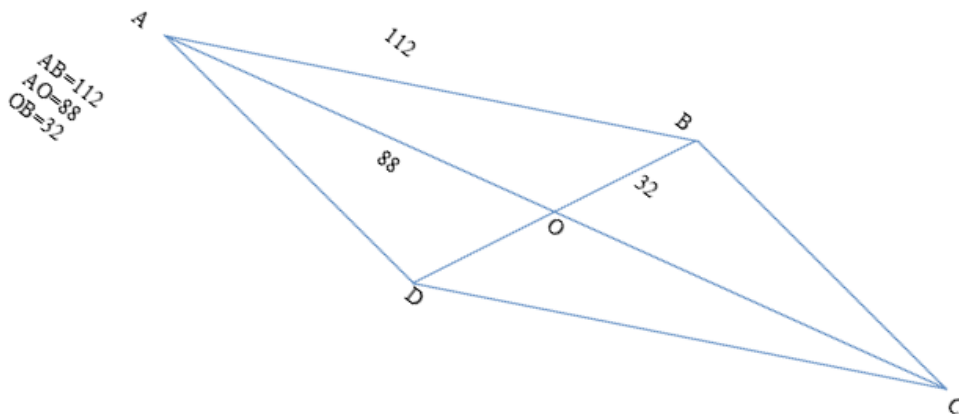
$$\int \frac{1}{3x} dx$$

Differentieer: (+++)
 $f(x) = \sqrt{x} * (x + 2)^6$

Los op: (++)

$$\begin{cases} 3x + y + z = 13 \\ x + 2y + 2z = 11 \\ 2x - 2y + 2z = -10 \end{cases}$$

Bereken de oppervlakte van het parallellogram. (+)

Wat kan jij al?

Elektrotechniek

Bij de opleiding Elektrotechniek ondersteunt de theorie de praktijk: je berekent bijvoorbeeld welke stromen er mogen lopen door een hoogspanningsleiding die nieuw wordt aangelegd, of wat de waardes moeten zijn van de componentjes op een printplaat die je gaat solderen. Je doet metingen aan motoren of digitale schakelingen en controleert die met berekeningen. Wiskunde is een onmisbaar onderdeel van de studie Elektrotechniek. Dit vereist dus de nodige discipline en inzet. We begeleiden je daarbij natuurlijk waar nodig!

Wiskunde jaar 1 hbo

14 studiepunten = 392 uur per jaar = 8 uur per week

- Basis
- Functies
- Differentiëren/integreren
- Reeksen
- Complexe getallen
- Matrices en vectoren

Kennen en kunnen van de havo

De wiskunde sluit aan op de wiskunde B van de havo.

Nieuw zijn onder andere complexe getallen, integreren en matrix- en vectorrekenen. Het tempo is hoog, maar als je de lessen volgt, het huiswerk goed bijhoudt en doorzet lukt het je zeker!

Toetsing

- Twee deoltoetsen per periode.
- Herkansing einde periode erna.
- Het eindcijfer moet minimaal een 5,5 zijn.
- Er mag geen grafische rekenmachine gebruikt worden.

Boeken

Hoe zwaar is de wiskunde?

Elektrotechniek

Voorbeeld praktische toepassing

Bouw een draagbare audioversterker die twee geluidssignalen (bijvoorbeeld de muziek uit twee mobiele telefoons) kan mixen. De versterker moet minimaal 2 Watt uitgangsvermogen leveren en een driebands equalizer hebben om de tonen van het geluid te kunnen regelen. Maak daarvoor eerst de nodige berekeningen.

Wat vinden de studenten?

Daan van Veldhoven (havo NT met wiskunde B)

Waarin sluit het havo examenprogramma wel/niet aan op de opleiding? Het examenprogramma kwam heel goed overeen met het wiskundeniveau aan de start van de opleiding. Ik had het gevoel dat alle kennis van het eindexamen benut werd.

Wat is het tempo waarin je moet gaan werken? Het tempo varieert. Sommige weken zijn hectischer dan andere. Toch als je het huiswerk en de lesstof goed bijhoudt valt het uiteindelijk wel mee, maar het blijft hard werken.

Waarom krijg ik specifiek deze stof en welke toepassingen zijn er te noemen? Wiskunde is eigenlijk een basisvaardigheid in de elektrotechniek. Je moet de verkregen gegevens juist verwerken en bewerken. Bovendien krijg je in het eerste jaar alle wiskundekennis die je voor de hele opleiding zal gebruiken.

Waarom mag ik niet blind trucjes toepassen? Trucjes zijn misschien handig om goede cijfers te halen, maar als je niet goed begrijpt waarom je bepaalde bewerkingen toepast zul je later bij projecten en in het bedrijfsleven veel ongemakken ervaren.

Hoe heb je de meeste kans op succes in jaar 1? Het eerste jaar gaat je het beste af als je niet bij de eerste tegenslagen opgeeft, maar juist probeert de dingen die nog niet lukken te zien als een kans om jezelf te verbeteren. Doorzettingsvermogen en oplossingsgericht denken zijn hierin cruciaal.

Op welke (extra) ondersteuning kunnen we rekenen op de hogeschool? En hoe is dit georganiseerd? Op de woensdagmiddagen zijn de peercoaches aanwezig. Dat zijn tweedejaars studenten die tijd vrij nemen om eerstejaars studenten te helpen met de vakken waar ze eventueel vragen over hebben. De peercoaches hebben deze vakken namelijk al eens gehad en het kan soms fijn zijn om eens een andere kijk op een probleem te krijgen dan die van de leraar. De lerarenkamer is overigens altijd open, dus je kunt altijd even binnen lopen en een van de aanwezigen vragen om hulp. Een week voor de eerste schoolweek is er een summerschool week, waarin alle wiskunde (B) stof nog eens behandeld wordt. Er wordt dus veel hulp aangeboden aan mensen met vragen.

Wordt er online gewerkt en hoe wordt er getoetst; is er ook sprake van digitale toetsing? Er wordt zeker gewerkt met computers en internet. Maar er zijn ook genoeg lessen en vakken die daar geen gebruik van maken. De toetsing is hetzelfde als een examen met de extra regel: ben je te laat, dan ben je écht te laat. Bij toetsen die op de computer gemaakt worden (zoals embedded systems) wordt de toets in een computerlab gehouden.

Zelfstandig werken en doorzettingsvermogen zijn zeer handige eigenschappen. Als je jezelf goed kunt motiveren om je schouders eronder te zetten, zelfs als het allemaal heel zwaar lijkt, kom je een heel eind.

Elektrotechniek

Zerina Delic (havo NT/NG met wiskunde B)

Waarin sluit het havo examenprogramma wel/niet aan op de opleiding? De wiskunde die je krijgt op de opleiding sluit goed aan bij wiskunde B van havo.

Welke van de havo-onderwerpen spelen de belangrijkste rol in de opleiding? De wiskunde-onderwerpen die je bij de havo hebt gehad en die terugkomen in de opleiding zijn: basis rekenregels (bijvoorbeeld breuksplitsen), differentiëren en goniometrie.

Wat is het tempo waarin je moet gaan werken? Het beste is als je elke dag je huiswerk bijhoudt. Ook is het handig om je huiswerk voor de instructieles af te hebben, want dan kan je eventueel vragen stellen. En dan heb je meer tijd voor de extra opgaven die je tijdens de instructieles krijgt.

Waarom krijg ik specifiek deze stof en welke toepassingen zijn er te noemen? Met de stof die je krijgt kan je onder andere bepaalde schakelingen en onbekende factoren die van belang zijn van voor een project doorrekenen.

Waarom mag ik niet blind trucjes toepassen? Je mag niet altijd blind trucjes toepassen, omdat er meestal alleen een/twee manieren goed zijn om bepaalde vraagstukken op te lossen.

Hoe heb je de meeste kans op succes in jaar 1? Als je al het huiswerk bijhoudt, kan differentiëren en de basis rekenregels kan toepassen, is jaar 1 met succes te halen.

Op welke (extra) ondersteuning kunnen we rekenen op de hogeschool? En hoe is dit georganiseerd? Elke week kan je naar peercoaching, daar kan je geholpen worden door een paar tweedejaars studenten. Ik ga meestal naar peercoaching als ik iets niet begrijp of om huiswerk te maken. Deze les is niet verplicht, maar wel handig.

Wordt er online gewerkt en hoe wordt er getoetst; is er ook sprake van digitale toetsing? Online kan je presentaties terugkijken en ook zijn er extra opgaven beschikbaar. De wiskunde-tentamens worden op papier getoetst.

Björn van Buren (havo NT/NG met wiskunde B)

Waarin sluit het havo examenprogramma wel/niet aan op de opleiding? Het niveau van de wiskunde hier begint op hetzelfde niveau van de wiskunde B. Bij de rest van de vakken begin je vanaf het begin.

Welke van de havo-onderwerpen spelen de belangrijkste rol in de opleiding? Wiskunde en natuurkunde zijn het belangrijkste, maar Engels is ook belangrijk aangezien een deel van de boeken Engelstalig is.

Wat is het tempo waarin je moet gaan werken? Het tempo ligt redelijk hoog, maar zolang je alles goed bijhoudt en maakt, zal het geen probleem moeten vormen.

Waarom krijg ik specifiek deze stof en welke toepassingen zijn er te noemen? In de elektrotechniek heb je wiskunde voor vrijwel alles nodig. De stof die je krijgt, ga je verder gebruiken voor onder andere het berekenen van waarden van componenten in een elektrische schakeling.

Elektrotechniek

Waarom mag ik niet blind trucjes toepassen? Als je de stof begrijpt waarmee je bezig bent, dan gaat het toepassen van die stof op andere situaties veel makkelijker. Door blind trucjes toe te passen ga je de stof niet goed begrijpen en zal je veel moeite krijgen met het toepassen van de stof in een situatie waarbij dat trucje niet werkt.

Hoe heb je de meeste kans op succes in jaar 1? Door al je huiswerk goed bij te houden en actief mee te doen in de les.

Op welke (extra) ondersteuning kunnen we rekenen op de hogeschool? En hoe is dit georganiseerd? We hebben een Summer School, waarbij in de zomer nog alle havo wiskunde B wordt herhaald; je kan gewoon de lerarenkamer binnenlopen als je een vraag hebt en we hebben peercoaching, waarbij tweedejaars studenten je helpen met vragen.

Wordt er online gewerkt en hoe wordt er getoetst; is er ook sprake van digitale toetsing? Er wordt zeker wel gebruik gemaakt van computers, maar de lessen en huiswerk zijn niet online. De toetsing van vakken is net zoals een examen. Het enige verschil is dat je een ID/paspoort nodig hebt om de toets te maken en als je te laat bent, dan mag je niet meer deelnemen aan de toets. Er is ook sprake van digitale toetsen. Deze worden afgenomen in een computerlokaal.

Elektrotechniek

Tentamen basis wiskunde

Opgave 1

A Schrijf zonder haakjes en wortel: (+)

$$\frac{\sqrt[7]{\frac{-2}{a^3}}}{(2a)^3} =$$

B Schrijf als 1 logaritme en vereenvoudig indien mogelijk: (++)

$${}^2\log(x^2 - 1) - 2 {}^2\log(x - 1) + 4 =$$

Opgave 2

A Ontbind in zoveel mogelijk factoren:

$$6x^2 + 5x - 4 = \quad (++)$$

B Werk de haakjes weg en vereenvoudig indien mogelijk

$$(x+2)(x+5)^2 - (3x-2)^2 = \quad (+)$$

Opgave 3

A Bepaal x uit de volgende vergelijking

$$x^2 + 6x + 8 = 0 \quad (+)$$

B Gegeven de uitdrukking:

$$\frac{z^2 - 3yx}{x + z} = (1 + y)$$

Druk x uit in de overige variabelen (++)

Opgave 4

A Bepaal x uit de volgende vergelijking

$$(3^x)^3 - (9)^{2x-2} = 0 \quad (++)$$

B Bepaal x uit de volgende vergelijking

$$\ln\left(\frac{2}{x}\right) + 2\ln(2x^2) - 1 = 0 \quad (+++)$$

Opgave 5

A Bepaal x in radialen uit de volgende vergelijking

$$2 \cdot \sin(x) = -\sqrt{2} \quad (+)$$

B Bereken

$$\tan\left(\frac{7}{6}\pi\right) = \quad (++)$$

Wat kan jij al?

Industrieel Product Ontwerpen

Bij Industrieel Product Ontwerpen worden wiskundige onderwerpen besproken die een basis vormen voor de constructie en mechanisme ontwerpvaardigheden uit de kennis- en vaardighedenlijn. Wiskunde is een hulpmiddel bij sterkteberekeningen, berekeningen van elastische vervorming en ontwerpen van mechanismen.

Wiskunde jaar 1 hbo

2x een versnelde module van 3 lessen.

Daarna in een rustiger tempo herhalingslessen in kleine groepen (voor studenten die de toets niet gehaald hebben)

- Basis
- Functies
- Goniometrie
- Vectoren

Toetsing

- Na een versnelde module een schriftelijke toets.
- Herkansing einde semester 1 en eventueel einde semester 2.
- Elk tentamen voldoende behalen of minimaal afgerond een 5 met compensatieregeling.

Kennen en kunnen van de havo/mbo

In Basis komt de wiskunde van domein B van wiskunde B in hoog tempo voorbij. Voor leerlingen met wiskunde A en mbo-studenten is het hard aanpoten.

Belangrijk zijn de tweedegraadsfuncties, machtsfuncties, goniometrie en breuken met letters.

De grafische rekenmachine is niet toegestaan.

Boek

Hoe zwaar is de wiskunde?

Industrieel Product Ontwerpen

Wat vinden de studenten?

José en Marieke (vwo met wiskunde B)

Verschil met vwo: het is een stuk makkelijker dan wiskunde B op het vwo. Alles heb je al een keer gehad, waardoor dit een soort opfriscursus is.

Zeker doen: zorg dat je de basis van de onderwerpen die je krijgt, snapt. Begrijp hoe bijvoorbeeld grafieken eruit zien van verschillende functies en snap hoe de eenheidscirkel werkt. Volg de lessen en maak de opdrachten. De manier van noteren mag/kan soms makkelijker dan je gewend bent op het vwo.

Meevallers: het is makkelijker. Als je de basis snapt, is het genoeg om een goed cijfer te halen. Als je je huiswerk doet, haal je makkelijk een voldoende. Ook is het mogelijk om goed anderen te helpen door het uit te leggen.

Tegenvallers: het waren weinig lessen in verhouding tot de hoeveelheid stof. Dus houd het wel bij tussendoor, zodat je niet alles op het laatst hoeft te doen. Als je moeite hebt met wiskunde kunnen de lessen soms te snel gaan.

Lisanne (mbo)

Verschil met mbo: op het mbo heb ik alleen rekenen gehad op niveau 3F. Dit was compleet anders dan wiskunde B van IPO. Je hebt een soort mini basis om mee te starten, maar het is zeker een grote overgang qua niveau. Vmbo/havo was ook al wel vijf jaar geleden.

Zeker doen: eigenlijk heel simpel: maak je huiswerk. Als je het snapt, helemaal top, anders kun je zeker de docent vragen om hulp. Je kunt altijd bij haar terecht voor vragen/hulp. Ook helpt het om jezelf een soort doel te geven waarom je het zeker wil halen.

Meevallers: dat ik in een korte periode met weinig lessen het best simpel en overtuigend gehaald heb. Het was nergens voor nodig om spanning/angst te hebben voor de wiskunde. Ook was het fijn om in de eerste periode extra punten te krijgen als je het logboek af had.

Tegenvallers: enige tegenvaller was dat we voor de tweede periode geen punten meer kregen voor het logboek.

Industrieel Product Ontwerpen

Tentamen basis wiskunde - module 2

(+) Teken de grafiek $y = -\frac{3}{x}$

(+) Bepaal van de grafiek van de volgende functie: het nulpunt, horizontale en verticale asymptoten en het snijpunt met de y-as. Bepaal nog een aantal punten van de grafiek en teken de grafiek.

$$y = \frac{x+2}{x-3}$$

(+) Geef aan welke grafiek bij welke functie hoort.

$$y = -x^{-2}$$

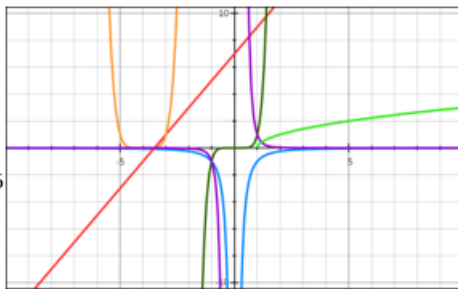
$$y = 2x + 7$$

$$y = x^7$$

$$y = (x + 4)^6$$

$$y = x^{-5}$$

$$\sqrt{x-1}$$

(+) Druk van de volgende functie x uit in y .

$$y = \frac{3x+4}{6x-2}$$

(?) Los op. $\frac{-x+7}{2x+4}$

(+) Los de vergelijking op:
 $\sqrt{-11x+23} = x-3$

(+++)
Bereken $|\vec{x}|$
voor $\vec{x} = \begin{pmatrix} -3 \\ 6 \\ 4 \end{pmatrix}$

Bereken voor de volgende punten P en Q

achtereenvolgens \overrightarrow{PQ} (+++)

en $d(P, Q)$ (+)

$P(2, -6)$ en $Q(4, 8)$

(+) Is onderstaande bewering waar of niet waar?
Bepaal dit met een schets in de eenheidscirkel of met de grafiek.

$$\cos\left(-\frac{1}{3}\pi\right) = \cos\left(\frac{2}{3}\pi\right)$$

(+) Van de rechthoekige ΔABC is β de rechte hoek.
Bereken de grootte van hoek α
als gegeven is: $a = 5$ en $b = 8$.

Wat kan jij al?

Logistics Engineering

Bij de opleiding Logistics Engineering gaat het om het optimaliseren van goederenstromen en logistieke processen. Het is ook niet voor niets dat je deze opleiding vindt in 'Mainport Rotterdam'. Goederen afkomstig van zeeschepen worden verdeeld over de weg, het spoor, de binnenvaart en de lucht, en omgekeerd. Zo ontstaan er wereldomvattende vervoersketens. Het beheersen en organiseren van deze ketens is waar het bij deze opleiding om gaat.

Wiskunde jaar 1 hbo

2 studiepunten = 56 uur per jaar = 2 uur per week

- Basis

Kennen en kunnen havo/mbo

In Basiswiskunde komt wiskunde A en een deel van wiskunde B in rustig tempo aan de orde. Voor leerlingen met een laag cijfer voor wiskunde A en voor mbo-studenten is het best lastig.

Belangrijk zijn rekenen met letters (in aanloop naar natuurkunde basis), lineaire en kwadratische functies (en grafieken), stelsels van vergelijkingen en basismetkunde en goniometrie.

De grafische rekenmachine is toegestaan, wel moet de uitwerking altijd gegeven worden.

Toetsing

- Eén vak, met een tentamen na een half schooljaar
- Herkansing aan einde periode erna.
- Tentamen moet met een voldoende (5,5) afgesloten worden, compensatie niet mogelijk.
- 2019-2020: digitaal toetsen met SOWISO

Boeken

Hoe zwaar is de wiskunde?

Logistics Engineering

Voorbeelden praktische toepassing

- Hoe groot moet het magazijn worden? Of de containerterminal?
- Hoe snel kun je leveren met een vrachtwagen, binnenvaartschip, trein? En wat kost het met elke vervoersvorm? Hoe duurzaam is het?
- Hoeveel gewicht kun je tillen met een kraan? En hoe snel gaat dat?
- Hoeveel palletstellingen heb je nodig? Hoe sterk moeten ze zijn?
- Wat zijn de kosten en opbrengsten van jouw project?

Wat vinden de studenten?

Johanna (vwo met wiskunde B)

Verschil met vwo: de wiskunde op het hbo vind ik niet anders dan de wiskunde op het vwo. Alle onderwerpen die aan bod komen had ik al eens gehad.

Zeker doen: wanneer je moeite hebt met wiskunde is het zeker verstandig om alle lessen bij te wonen en eventuele vragen te stellen. Verder is het belangrijk om alle opgaven te maken en bij te blijven, zodat je tijdig vragen kunt stellen. En de tip die iedere docent ook altijd geeft, maar zelden door studenten wordt aangenomen: veel oefenen. Enkel door veel sommen te maken krijg je een onderwerp onder de knie.

Meevallers: ik had alle onderwerpen al voorbij zien komen op het vwo, waardoor het voor mij vooral een kwestie van herhalen was.

Tegenvallers: ik vond het wiskundeboek onduidelijk in de theorie. Op de middelbare school hadden wij een boek met steeds theorieblokken en een uitgewerkte voorbeeldsom, in het boek dat gebruikt wordt staat dit onoverzichtelijk door elkaar. Persoonlijk had ik meer aan de uitleg van de docent of een uitwerking van een medestudent, dan aan de uitleg in het boek.

Rick (havo met wiskunde B)

Verschil met havo: als je wiskunde B heb gehad zit er niet een groot verschil tussen de wiskunde op de havo en op het hbo. Ik denk als je wiskunde A hebt gehad dat het niveau wel wat hoger ligt.

Zeker doen: om succesvol te zijn moet je naar de lessen gaan en de opdrachten serieus maken. Als je dit doet en je gaat naar de docent of medestudent als je dingen niet begrijpt moet het goedkomen.

Meevallers: de grootste meevaller voor mij was dat ik wiskunde B heb gehad en bijna alle stof al beheerste.

Tegenvallers: de grootste tegenvaller voor mij was het rekenen met parabolen, omdat ik hier nooit goed in ben geweest.

Logistics Engineering

Tentamen basiswiskunde

Opgave 1 (+)

Bereken / werk uit en vereenvoudig (indien mogelijk).
Antwoord in breuken, niet in decimalen.

a) $\frac{2}{5} + \frac{4}{7}$

b) $\frac{2}{15} + \frac{3}{5} - \frac{1}{3}$

c) $2\frac{2}{3} + 1\frac{2}{5}$

d) $\frac{3}{5} \times \frac{4}{8}$

Opgave 2 (+)

Bereken / werk uit en vereenvoudig (indien mogelijk):

a) $3a^2 \times 2a^2$

b) $(2^2 p^3)^3$

c) $(4x^2 - 6xy^3) / 2x$

d) Schrijf als macht: $5 \sqrt[3]{3a^2}$

Opgave 9 (+)

Van een driehoek is één hoek 90 graden.
De cosinus van de tweede hoek is 0,71

a) Hoe groot is de derde hoek?

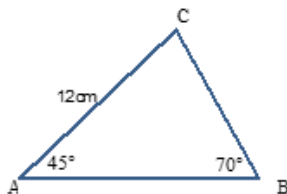
Als de grootte van één van de rechthoekszijden 5 is.
b) Hoe groot zijn dan de andere zijden?

c) Wat is de tangens van 60° ?
Antw. $\tan(60) = 1,73$

Opgave 10 (+)

Gegeven de onderstaande driehoek ABC.

- a) Hoe groot is de zijde BC?
b) Hoe groot is de oppervlakte van de driehoek?

Opgave 3 (+)

a) Werk de haakjes weg en schrijf zo compact mogelijk:
 $2x(3x-4)(2x+4)$

b) Ontbind in factoren:
 $y^2 - 6y + 8$

c) Ontbind in factoren:
 $t^4 - 7t^3 + 6t^2$

Opgave 4 (+)

a) Los de volgende vergelijking op:
 $9z - 14 = 13z + 2$

b) Los de volgende vergelijking op:
 $2x - 14 > 6x + 2$

c) Los het volgende stelsel vergelijkingen op:
 $\begin{cases} 5x = 10 + 2y \\ -3x + 3y = 3 \end{cases}$
(1)
(2)

Opgave 5

Los op:

a) $8x^2 = 288$

b) $x^2 = 8 + 2x$

c) $\frac{1}{2}x^2 = -5x - 5$

Opgave 6

Bepaal de vergelijking van de lijn door de punten (1, 1) en (-1, 5).

Opgave 7

Bepaal de richtingscoëfficiënt en het snijpunt met de y-as van de lijn $2x - 6y = 12$

Opgave 8

Bepaal de vorm van de volgende parabool, de snijpunten met de assen, de coördinaten van de top, en schets de grafiek.
Laat de berekeningen zien, alleen antwoorden is niet voldoende!
 $y = f(x) = 2x^2 - 6x - 8$

Wat kan jij al?

Maritiem Officier

Op zee en in de havens bepalen containerschepen, zwareladingsschepen, gastankers, kraanschepen en werkplatforms nog steeds het beeld.

De opleiding is breed en bestaat uit zowel technische als nautische vakken, maar ook managementvaardigheden en projectmatig werken zijn onderdeel van de opleiding. Daardoor kun je in de gehele scheepsorganisatie worden ingezet.

Wiskunde jaar 1 hbo

3 studiepunten = 84 uur per jaar = 2 uur per week

- Basis
- Meetkundige figuren en begrippen
- Goniometrie
- Boldriehoeksmmeetkunde
- Vectoren
- Numerieke methodes

Kennen en kunnen van de havo

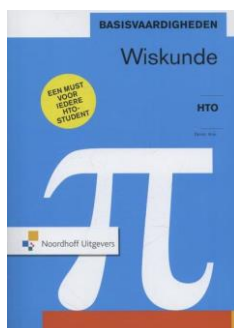
In wiskunde basis wordt de nadruk gelegd op domein B en C van wiskunde B. Het tempo in de lessen ligt redelijk hoog. Belangrijk zijn basisalgebra, formulevaardigheid (formules manipuleren), functies en driehoeksmmeetkunde (goniometrie).

Tijdens de toets is gebruik van de grafische rekenmachine niet toegestaan, wel is er een formuleblad beschikbaar.

Toetsing

- Per vak een tentamen aan einde periode van 10 weken.
- Herkansing einde periode erna.
- Elk tentamen voldoende (5,5) behalen, compensatie niet mogelijk.

Boek

Hoe zwaar is de wiskunde?

Maritiem Officier

Voorbeeld praktische toepassing

Olietanker *Genmar Victory*, 333 meter lang, 70 meter breed en 20 m diepgang, vertrekt vanuit Sydney (33°51'54" Sb, 151°12'34" El) richting San Diego (32°46'46" Nb, 117°8'47" Wl).

- Wat is de kortste afstand, gemeten over de aardoppervlak?
- Welke koershoek moet er bij Sydney worden genomen, om dit kortste traject te doorlopen?
- Onder welke koershoek komt men bij San Diego aan, indien men dit kortste traject had doorlopen?

Wat vinden de studenten?

Verschil met havo: De stof is niet per se moeilijker dan op de havo, maar het tempo ligt wel veel hoger. Meer aandacht voor praktische toepassingen.

Zeker doen: Huiswerk maken en oefentoetsen goed bestuderen. Zorg dat je je havo wiskunde beheerst en oefen de sommen uit de lesstof. Deficiëntie cursus wiskunde B maken als je wiskunde A hebt gedaan op de havo. Begin op tijd te leren, en niet pas een week voor de toets! Een "opfriscursus" voor begin van het schooljaar is aan te raden (havostudent). Op tijd hulp vragen als het niet lukt (is altijd mogelijk!).

Meevallers: De wiskunde in de opleiding is veel makkelijker dan op het vwo. De stof is niet moeilijker dan de havostof. De moeilijkheid viel mee, alleen de vraagstelling is soms net iets anders.

Tegenvallers: Hoog tempo (havostudent). Veel wiskunde B stof wordt herhaald in de eerste cursus, dat is best hard werken (maar goed te doen, als je er de tijd voor neemt).

Maritiem Officier

Tentamen basiswiskunde

Opgave 1 (5+5+5+5 punten)

a t/m c: Schrijf als één breuk en vereenvoudig zover als mogelijk.

a. $\frac{\sqrt[3]{a^2b} \cdot \sqrt[4]{ab^3}}{\sqrt{ab}} =$ (++)

b. $\frac{1}{x^2 - 4} - \frac{1}{x^2 + 2x} =$ (++)

c. $\frac{x^2}{yz} : \left(\frac{xy}{z} \cdot \frac{x}{y^2z} \right) =$ (++)

d: Ontbind in zo veel mogelijk factoren

d. $3x^4 + 6x^3 - 45x^2$ (+)

Opgave 2 (6 punten) (+++)

Gegeven is de ellips: $\frac{x^2}{25} + \frac{y^2}{16} = 1$

- a. (4) Geef de coördinaten van de toppen van deze ellips.
- b. (2) Teken de ellips

Opgave 3 (8 punten) (+++)

Gegeven de hyperbool: $x^2 - 7y^2 - 14y - 70 = 0$

- Wat zijn de brandpunten en toppen van de deze hyperbool?

Opgave 4 (+++)

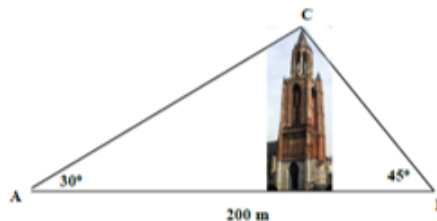
- a: Tijdens het koken van water neemt de temperatuur in 5,3 minuten toe van 15,3°C tot 86,6°C. Bereken met lineaire interpolatie na hoeveel tijd de temperatuur 50°C was.
- b: Een sportauto trekt op van 0 tot 150 km/uur in 14 seconden. Bereken met lineaire interpolatie na hoeveel seconden de snelheid 45 km/uur was.

Opgave 5 (10 punten) (++)

Iemand wil de hoogte van een toren berekenen en meet een hoek A van 30°, een hoek B van 45° en een lengte AB van 200 meter.

- Wat is de hoogte van de toren?

(HINT: zie hartlijn toren als hoogtelijn).

Opgave 6 (10 punten) (+)

- Teken de grafiek: $y = 2 + 6 \sin \frac{1}{8} \pi(x + 2)$ op blz. 5.

Opgave 7 (10 punten) (+)

- Geef alle oplossingen van de vergelijking: $2 \sin(3x) = -1,9$

Opgave 8 (15 punten) (++)

Een bootreis bestaat uit drie stukken, met twee stops, zoals weergegeven in de figuur hiernaast. Het eerste stuk van Tokyo naar San Francisco is 8000 km naar het oosten; het tweede stuk van San Francisco naar Lima is 7000 km naar het zuidoosten (45°); en het derde stuk van Lima naar Auckland is 10000 km naar het zuidwesten (25°).

Opmerking:

(Bij deze opgave mag verondersteld worden dat de bootreis in het platte vlak heeft plaatsgevonden).

- a. (10) Wat is de totale verplaatsing van het schip (in km)?
- b. (5) Wat is de richting van de verplaatsing (in graden)?

Opgave 9 (5 punten) (+++)

- Bereken het inwendig product van \vec{x} en \vec{y} en $|\vec{x}|$ en $|\vec{y}|$.

$$\vec{x} = \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \\ 4 \end{pmatrix} \text{ en } \vec{y} = \begin{pmatrix} 2 \\ 2 \\ 4 \end{pmatrix}$$

Opgave 10 (10 punten) (+++)

- (5) Bereken $\vec{a} \times \vec{b}$ met de volgende gegevens:

$$\vec{a} = \begin{pmatrix} 15 \\ -6 \\ 9 \end{pmatrix} \text{ en } \vec{b} = \begin{pmatrix} -35 \\ 14 \\ -21 \end{pmatrix}$$

- (5) Bereken hoek θ tussen \vec{a} en \vec{b}

Wat kan jij al?

Maritieme Techniek

Bij de opleiding Maritieme Techniek gaat het om het ontwerpen, berekenen en bouwen van schepen. In Nederland zijn tal van scheepswerven die luxe megajachten ontwerpen en bouwen. Nederland heeft een vooraanstaande positie in de wereldtop van de maritieme sector. Naast luxe megajachten worden hier ook complexe technologische machines zoals baggerschepen, pijplegschepen en boorschepen gebouwd.

Wiskunde jaar 1 hbo

9 studiepunten = 252 uur per jaar = 4 uur per week / periode 1, 2 en 3

- Wiskunde 1
- Wiskunde 2
- Wiskunde 3

Kennen en kunnen havo/mbo

Bij Maritieme Techniek begint wiskunde in redelijk hoog tempo. Voor studenten zonder wiskunde B en voor mbo-studenten is het daarom hard werken.

Belangrijke onderwerpen zijn rekenen met letters, lineaire en kwadratische functies, stelsels van vergelijkingen, meetkunde en goniometrie.

De grafische rekenmachine is toegestaan, tentamens zijn deels multiple choice.

Toetsing

- Drie vakken, met een tentamen na periode 1, 2 en 3
- Herkansing aan einde periode erna
- Tentamen moet met een voldoende (5,5) afgesloten worden, compensatie niet mogelijk
- 65% goed is een voldoende.

Boeken

Hoe zwaar is de wiskunde?

Maritieme Techniek

Voorbeelden praktische toepassing

- Berekenen of een schip niet kapseist
- Berekenen of een schip sterk genoeg is
- Hoe reageert een schip op opkomende golven?
- Hoe kan een schip op zijn plek blijven met ankers?
- Hoe dik moeten platen zijn waar een schip mee gebouwd wordt?
- Hoe groot kan je een jacht maken met composiet?

Wat vinden de studenten?

Hessel (havo met wiskunde B)

Verschil met havo: Wiskunde op het hbo gaat door op de wiskunde B die je hebt gekregen op de havo. In de eerste periode wordt alle wiskunde uit 4 en 5 havo herhaald en getoetst. Dit gaat in een vogelvlucht en het tempo ligt bij het hbo dus ook echt hoger. Het grote verschil in wiskunde is dat je bij het hbo zelf moet kunnen aangeven wat je weet/kan en wat niet. Hierdoor weet je waar je extra tijd in moet besteden en wat je kan overslaan. Stel je geen vragen, dan kan je ervanuit gaan dat het niet herhaald wordt. Veel elementen van wiskunde zal je herkennen van de havo maar wordt verder uitgewerkt.

Zeker doen: Telkens nagaan of je iets kan of niet. En uiteraard voldoende tijd in wiskunde steken. Ook al denk je de stof na de les te weten, moet je er echt een keer thuis ook aan zitten. hier zal je merken dat er toch meer moeite voor nodig is.

Meevallers: Ik was bang dat ik al teveel vergeten was van wiskunde op de havo en dat ik al zou beginnen met een achterstand. Het was dan ook een enorme meevaller toen ik merkte dat de eerste periode wiskunde een herhaling was van de havo. Hierdoor werd mijn kennis weer opgefrist en kon ik dit goed gebruiken als basis voor de rest van het jaar.

Tegenvallers: Makkelijk is het zeker niet! Je zult er tijd voor nodig hebben. Of je nu van havo, vwo of mbo komt. Soms lijkt wiskunde hierdoor een bodemloze put van nummers en formules. Maar als je goed voorbereid naar de les gaat, je vragen stelt over de vragen die je niet snapte dan moet het zeker goed komen.

Luc (havo met wiskunde A)

Verschil met havo: Ik kwam van de havo met wiskunde A. Dit is nauwelijks te vergelijken met de wiskunde die we in het eerste jaar van Maritieme Techniek kregen. Behalve simpele lineaire functies, was bijna alles nieuw. Er waren eigenlijk te veel verschillen om nu te kunnen opnoemen.

Zeker doen: Bij mij heeft het vooral geholpen om veel tijd in wiskunde te steken. Dit betekent dat ik naar elke les ben gegaan maar ook naar de extra lessen ging die waren bedoeld voor de

Maritieme Techniek

mensen die met wiskunde achter liepen. Daarnaast heb ik ook aan wat vrienden en medestudenten gevraagd of ze me wilde helpen.

Meevallers: Wiskunde 1 viel nog wel mee door de eenvoudige algebra dat in havo wiskunde A ook aan bod kwam. Ook merkte ik dat het tempo van wiskunde 3 al lager was dan wiskunde 2 doordat er veel stof werd behandeld dat volgens mijn medestudenten (die van wiskunde B kwamen) ook nieuw voor ze was.

Tegenvallers: De grootste tegenvaller is het tempo dat je moet bijhouden om elke week een nieuwe les te kunnen volgen. Het komt vaak voor dat je een onderwerp niet meteen begrijpt en dat je daardoor de stof van de volgende lessen niet direct kan volgen.

Bjarne (mbo)

Verschil met mbo: Op het mbo werd er minder wiskundestof in een periode gegeven. Het tempo ligt daarom veel hoger op het hbo.

Zeker doen: Veel uren in het vak stoppen en verdeeld over de weken, want als je achterloopt met het huiswerk dan worden de lessen erg lastig en wordt het vak nog lastiger.

Meevallers: De meevaller is dat er meer gemotiveerde leerlingen op het hbo zitten die je graag willen helpen als je met sommen er niet uitkomt. Er is altijd wel iemand die je kan en wil helpen met wiskunde.

Tegenvallers: Dat het meer tijd kost dan je van tevoren verwacht.

Maritieme Techniek

Tentamens wiskunde

Wiskunde 1

3. Schrijf zonder breuk onder het wortelteken of wortel in de noemer. $\frac{6}{\sqrt{2}}$ (+)

A. $\frac{2}{3}\sqrt{3}$	B. $3\sqrt{2}$	C. $\sqrt[3]{2}$	D. $\frac{1}{3}\sqrt{2}$
--------------------------	----------------	------------------	--------------------------

13. Los x op uit de vergelijking: $x = e^{\ln 3}$ (+++)

A. $x = e^3$	B. $x = 3$	C. $x = \frac{1}{3}$	D. $x = 3e$
--------------	------------	----------------------	-------------

18. Los T en ϕ op uit het stelsel van vergelijkingen: (+++)

$$\begin{cases} T \cdot \cos \phi - 8 \cdot \left(\frac{4}{5}\right) = 0 \\ 9 - 8 \cdot \left(\frac{3}{5}\right) - T \sin \phi = 0 \end{cases}$$

A. $\phi = 36.3^\circ$, $T = 8.66$	B. $\phi = 33.3^\circ$, $T = 7.66$	C. $\phi = 33.3^\circ$, $T = 8.66$	D. $\phi = 36.3^\circ$, $T = 7.66$
--	--	--	--

2. Bepaal de afgeleide y' van de volgende functie: $y = f(t) = 7^{2t}$ (+++) Wiskunde 2

A. $\ln 7 \cdot 7^{2t}$	B. $2 \ln 7 \cdot 7^{2t}$	C. $2 \ln 7 \cdot 7^t$	D. $2t \cdot 7^{2t-1}$
-------------------------	---------------------------	------------------------	------------------------

7. Bepaal $\int \frac{1}{3x+2} dx$ (+++)

A. $-\frac{3}{(3x+2)^2} + C$	B. $\frac{3}{(3x+2)^2} + C$	C. $3 \ln(3x+2) + C$	D. $\frac{1}{3} \ln(3x+2) + C$
------------------------------	-----------------------------	----------------------	--------------------------------

Wiskunde 3

Matrices.

Gegeven het stelsel lineaire vergelijkingen: $\begin{cases} x - 2y - 4z = 10 \\ x + 2y + 2z = 2 \\ 2x + 4y + 2z = 16 \end{cases}$ Los dit stelsel op. (++)

Gegeven $A^{-1} = \frac{1}{4} \begin{pmatrix} 2 & 6 & -2 \\ -1 & -5 & 3 \\ 0 & 4 & -2 \end{pmatrix}$ a t/m d: (+++)

- (3) Bepaal de coëfficiëntenmatrix A van dit stelsel.
- (4) Bereken de determinant van A .
- (10) Los dit stelsel op m.b.v. Gauss-eliminatie. D.w.z. maak onder de diagonaal van de totaalmatrix nullen, dan oplossen middels terugsstitutie.
- (3) Bereken m.b.v. de inverse matrix de oplossing van dit stelsel.

Wat kan jij al?

Technische Informatica

Bij Technische Informatica werk je aan moderne ICT-systemen waarin hard- en software allebei belangrijk zijn. In de opleiding leer je daarom programmeren en hardware maken, waardoor jij juist degene bent die de verbinding vormt tussen de disciplines informatica en elektronica. Informatica is het uitgangspunt, maar juist de combinatie met programmeren, wiskunde en technologie, zorgen ervoor dat jij bijdraagt aan het oplossen van de (complexe) vraagstukken uit het veld. Wiskunde biedt je hierbij de noodzakelijke hulpmiddelen en leert je analytisch en logisch nadenken.

Wiskunde jaar 1 hbo

12 studiepunten = 336 uur per jaar = 9 uur per week

- Basis analyse en algebra
- Differentiëren en integreren
- Goniometrie
- Kansrekenen en statistiek
- Lineaire algebra

Toetsing

- Per vak een tentamen aan het einde van elk blok van tien weken
- Elk vak kan een keer herkanst worden
- Elk tentamen voldoende (5,5) behalen, compensatie niet mogelijk.

Kennen en kunnen van de havo

Om te kunnen integreren en met lineaire algebra uit de voeten te kunnen (dat zijn nieuwe onderwerpen voor jou), heb je best wat voorbereiding nodig. Als havist heb je gelukkig al enige basis. Echter, we werken niet met een grafische rekenmachine! De accenten liggen vooral op het werken met functies (grafiekonderzoek bijvoorbeeld) en op de toepasbaarheid en bruikbaarheid van wiskunde. We letten minder op de wetenschappelijke notaties en het bewijzen van wiskunde.

Boek

Hoe zwaar is de wiskunde?

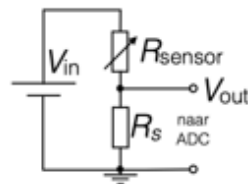
Technische Informatica

Voorbeeld praktische toepassing

Wiskunde in de opleiding Technische Informatica

Bij veel onderdelen van de opleiding Technische Informatica speelt wiskunde een belangrijke rol. Hieronder geven we twee voorbeelden hiervan.

- Bij het vak *Hardware Interfacing & Sensoren* leer je onder andere hoe je analoge sensoren uitleest. Bijvoorbeeld een temperatuursensor waarvan de elektrische weerstand verandert als de temperatuur verandert. Deze wordt uitgelezen met een spanningsdeelcircuit (zie afbeelding).

Door de uitgang van dit circuit aan de sluiten op een analoge ingang (ADC) van een computer kun je de weerstand van de sensor en daarmee de temperatuur bepalen en dat gegeven kun je gebruiken in je computerprogramma. De spanning aan de uitgang wordt gegeven door de vergelijking

$$V_{\text{out}} = V_{\text{in}} \cdot \frac{R_s}{R_{\text{sensor}} + R_s},$$

waarbij R_{sensor} de weerstand van de sensor is. Bij een gegeven ingangspanning van $V_{\text{in}} = 5,0 \text{ V}$ en een serieweerstand van $R_s = 1000 \Omega$, wat is de weerstand van de sensor als de uitgangspanning $V_{\text{out}} = 3,0 \text{ V}$ is?

- Bij het vak *Computer Graphics* leer je onder andere hoe 3D-modellen op het computerscherm afgebeeld worden. Hiervoor worden transformatiematrices gebruikt, zoals rotatie en schaling. Stel, de rotatie wordt gegeven door de rotatiematrix

$$\mathbf{R} = \begin{pmatrix} 0 & -1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

en de schaling door de schalingsmatrix

$$\mathbf{S} = \begin{pmatrix} 2 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 2 \end{pmatrix}.$$

Deze transformaties kunnen gecombineerd worden tot één transformatiematrix \mathbf{T} door ze te vermenigvuldigen:

$$\mathbf{T} = \mathbf{RS}$$

De twee transformaties kunnen dan in één keer toegepast worden. Hoe luidt deze gecombineerde transformatiematrix \mathbf{T} ?

Technische Informatica

Wat vinden de studenten?

Lex (havo met wiskunde B)

Verschil met havo: de wiskunde is bij Technische Informatica meer toegepast. Op de havo leer je wiskunde oplossen maar hier krijg je echt te horen waar je het voor kunt gebruiken (op een Arduino of bijvoorbeeld bij een robotarm). De manier van lesgeven is vergelijkbaar met de havo.

Zeker doen: direct na de zomervakantie moet je een wiskundetoets doen, ik raad nieuwe studenten aan om hun wiskunde op peil te houden in de zomervakantie.

Meevallers: het is niet zozeer extra stof als je van de havo komt maar ook een groot stuk herhaling. Dit is natuurlijk per vooropleiding verschillend. Statistiek en kansrekenen zijn wel echt andere vormen van wiskunde.

Tegenvallers: geen grote tegenvallers, het viel me mee om zonder grafische rekenmachine te werken.

Ramon (havo met wiskunde B)

Verschil met havo: het boek heeft veel oefenopgaven, meer dan op de havo. We gaan vooral in op waarom je iets berekent. Op de havo ben ik blijven zitten omdat ik vooral met trucjes werkte en hier leer ik wel de logica achter berekeningen en het snappen van wat je doet en waarom.

Zeker doen: het boek geeft goede uitleg, houd je huiswerk dus goed bij en maak de oefenopgaven uit het boek.

Meevallers: mijn cijfers vielen me gelukkig mee. Elke docent legt het anders uit, er is dus altijd wel een docent die bij je aansluit.

Tegenvallers: vooral voor mensen die van het mbo komen is het niveau hoog. Als je van de havo komt is het wel te doen mits je het echt goed bijhoudt en veel oefent. Sommige stof heb je al gehad en dit is te doen, de nieuwe stof viel me wel wat tegen, hier moet je echt genoeg tijd in steken.

Meralynn (havo met wiskunde B)

Verschil met havo: er zijn veel overeenkomsten met de wiskunde op de havo alleen ligt het tempo veel hoger en er komen ook een aantal nieuwe onderwerpen aan bod die ik op de havo niet heb gehad.

Zeker doen: ga naar alle lessen en gebruik ook externe bronnen (khanacademy.org of Youtube filmpjes).

Meevallers: veel onderwerpen ken je al, het is dus veel herhaling maar met meer diepgang.

Tegenvallers: wiskunde blijft best lastig, de hoeveelheid onderwerpen in de relatief korte tijd viel wel wat tegen.

Technische Informatica

Instaptoets wiskunde

Gegeven is de volgende vergelijking.

$$y = x^2 + 6x + 8$$

Bereken de coördinaten van de top van de parabool. (+)

$$x = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$y = \underline{\hspace{2cm}}$$

Druk x uit in y (m.a.w. herschrijf de formule). (+)

$$y = \frac{-3x-4}{x-2}$$

Kies het goede antwoord:

(a) $x = -\frac{-2y-4}{y-3}$

(b) $x = \frac{-3y-4}{y-2}$

(c) $x = \frac{2y-4}{y+3}$

(d) $x = \frac{y+2}{-3y+4}$

(e) Voor deze functie kan je x niet uitdrukken in y , onmogelijk.

Bekijk onderstaand functievoorschrift. Welke stelling over $f(x)$ is waar?

$$f(x) = 12(5 - x) \quad (+)$$

(a) Richtingscoëfficiënt = -12, grafiek daalt

(b) Richtingscoëfficiënt = 12, grafiek stijgt

(c) Richtingscoëfficiënt = 12, grafiek is constant

(d) Richtingscoëfficiënt = 5, grafiek is constant

(e) Richtingscoëfficiënt = -1, grafiek daalt

ant = 5, grafiek stijgt

Wanneer geldt $f(x) \leq g(x)$ (+)

$$\text{als } f(x) = 10x - 4$$

$$\text{en } g(x) = 6 - 3x$$

$$x \underline{\hspace{1cm}} \underline{\hspace{1cm}}$$

Los op: (+)

$$a \log \frac{1}{9} = -2$$

$$a = \underline{\hspace{2cm}}$$

Zie onderstaand stelsel. Bereken de waarden van x en y en geef aan welke bewering klopt.

$$\begin{cases} 4x + y = 10 \\ 3x + 2y = 0 \end{cases} \quad (+) \text{ voor (a)(b)(c)(d)} \quad (+++) \text{ voor (e)(f)(g)}$$

Kies het goede antwoord/de goede antwoorden:

(a) $x = -6$

(b) $x = 0$

(c) $y = -6$

(d) $y = -0,5$

(e) Dit stelsel is strijdig, niet oplosbaar.

(f) Stelsel is afhankelijk, elke waarde van x en y zijn geldig.

(g) Geen van bovenstaande beweringen is juist.

Gegeven de volgende driehoek:

Lengte van de zijde PR is gelijk aan 12.
Lijnstuk RT staat loodrecht op PQ.
Lijnstuk RT deelt hoek R (hoek PRQ) door midden.
Hoek R in de rode driehoek is 100 graden.

Bepaal de hoogte van RT. (+)

Kies het goede antwoord:

(a) $RT = 12 \cdot \cos(40)$

(b) $RT = 12 \cdot \cos(100)$

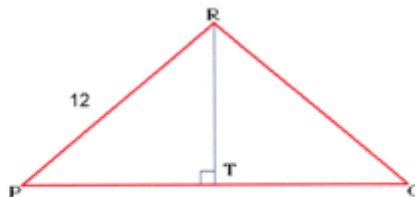
(c) $RT = 12 \cdot \tan(50)$

(d) $RT = 12 \cdot \sin(100)$

(e) $RT = 12 \cdot \sin(50)$

(f) $RT = 12 \cdot \cos(50)$

(g) Het correcte antwoord staat er niet tussen.

Wat kan jij al?

Werktuigbouwkunde

Bij werktuigbouwkunde is wiskunde een onmisbaar stuk gereedschap, we zeggen wel eens dat werktuigbouwkunde toegepaste wiskunde is. Wiskunde is nodig bij het berekenen van de sterkte van een constructie, de isolatiedikte van een muur, de weerstandsgrootte in een elektrische schakeling en de vorm van een ideaal turbineblad. Werktuigbouwkunde is overal om je heen.

Wiskunde jaar 1 hbo

11 studiepunten = 224 uur per jaar = 6 uur per week

- Basis
- Functies
- Differentiëren
- Integreren

Kennen en kunnen van de havo/mbo

In Basis komt de wiskunde van domein B van wiskunde B in hoog tempo voorbij. Voor leerlingen met wiskunde A en mbo-studenten is het hard aanpoten.

Belangrijk zijn de machtsfuncties, exponentiële functies, logaritmische functies en stelsels van vergelijkingen. De grafische rekenmachine is niet toegestaan, wel is er een formuleblad beschikbaar.

Toetsing

- Per vak een tentamen aan einde van elk blok van zes weken.
- Herkansing einde semester 1 en 2.
- Elk tentamen voldoende (5,5) behalen, compensatie niet mogelijk.

Boeken

Hoe zwaar is de wiskunde?

Werktuigbouwkunde

Voorbeeld praktische toepassing

Stel dat je auto een lekke band heeft en dat je geen krik hebt. Wel ligt er een stevig stalen profiel langs de weg en een grote steen. Je weegt 80 kg en de auto weegt 960 kg. Je reisgenoot assisteert je met het vervangen van het wiel. De steen ligt 1 m achter de auto, bij het optillen van de auto heeft het stalen profiel een hoek van 30 graden. Hoe lang moet het stalen profiel minimaal zijn om de auto op te kunnen tillen (ervan uitgaande dat je er dan nog bij kunt)? *Zie onderaan de volgende pagina het antwoord.*

Wat vinden de studenten?

Sam (havo met wiskunde A)

Verschil met havo: je krijgt hier in 6 weken het volledige wiskunde B vak. Het tempo ligt hoog. Zeker als je je havo niet in 5 jaar hebt gehaald, moet je je snel kunnen aanpassen. De sfeer in de les is relaxed, maar je moet meer zelf uitzoeken, de dichtheid van de stof is veel hoger. Daarnaast moet je dus als je alleen wiskunde A hebt gehad ook nog een inhaalrace doen....

Zeker doen: lees de studiewijzers door, daar staat alles in wat je moet weten! Durf vragen te stellen, aan docenten en medestudenten. Geef aan als het te snel gaat of als je iets niet snapt. Maak je huiswerk!

Meevallers: het klinkt vaak moeilijker dan het is, maar als je eenmaal doorhebt hoe het zit zie je dat je het bij veel andere vakken nodig hebt.

Tegenvallers: ik had moeite met functies, logaritmen en goniometrie vanwege het abstractieniveau. Ook limieten en absolute functies zijn vaag. Omdat je geen grafische rekenmachine mag gebruiken, krijg je niet zo snel door wat een functie doet.

Leron (vwo met wiskunde B)

Verschil met vwo: les gaat heel snel, als je geen wiskunde B op het vwo hebt gehad moet je heel veel zelf doen.

Zeker doen: houd het bij, zeker ook als je weet dat je het kunt!

Meevallers: ik heb veel aan mijn basiskennis gehad.

Tegenvallers: hoeveel werk er zelfs met vwo wiskunde B kennis nog te doen is! Ik dacht er iets te makkelijk over in het begin. Ik was mijn handigheid kwijt en was sommige stappen vergeten. In de toets wordt een specifieke manier van oplossen gevraagd terwijl ik me alleen een andere kon herinneren...

Werktuigbouwkunde

Noëmi (havo met wiskunde B)

Verschil met havo: hier doe je twee jaar havo wiskunde in zes weken, dus als je hier met wiskunde A wilt komen, zorg dan dat je vóóordat je begint alles hebt opgehaald. Dat lukt echt niet meer als je hier begonnen bent. Heb je wiskunde C dan raad ik je af hier te starten.

Zeker doen: als vwo'er hier komen, je zit echt niet onder je niveau. Ook voor jullie is het pittig. Als havoër, verdiep je in goniometrie, logaritmes en differentiëren want de aansluiting op de wiskunde hier is niet voldoende. Leg je GR vast weg!

Meevallers: ik had uitgebreid les gehad in functies tot en met de derde graad, waardoor dat een herhaling voor mij was. Als je natuurkunde leuk vindt, dan kan je je hier helemaal uitleven. Basisprincipes uit de wiskunde kom je werkelijk overal tegen in de werktuigbouwkunde!

Tegenvallers: dat er geen GR mag worden gebruikt!

Werktuigbouwkunde

Tentamen basis wiskunde

Schrijf zo eenvoudig mogelijk, zonder negatieve exponenten.

$$\frac{x^3 \cdot (x^2)^6}{x^{-2} \cdot \sqrt{x}} \quad (+)$$

Schrijf zonder haakjes.

$$(a+1)(a+3) \quad (+)$$

Ontbind in factoren indien mogelijk.

$$x^2 + 8x + 12 \quad (+)$$

Ontbind in zoveel mogelijk factoren.

$$x^2 y^2 - 4xy + 6 \quad (++)$$

Los op:

$$-x - 4 \leq 5x - 1 \quad (+)$$

Los het volgende stelsel vergelijkingen op:

$$\begin{aligned} y + 3x &= -1 \\ -3y + 3x &= -4 \end{aligned} \quad (+)$$

Los de volgende vergelijking op:

$$x^2 + x - 30 = 0 \quad (+)$$

Schrijf onderstaand logaritme als $\ln(\dots)/\ln(\dots)$:

$$\log_4 \left(\frac{y^3 \cdot \sqrt[3]{x} \cdot z^2}{4 \cdot x \cdot y^2 \cdot z} \right) \quad (+++)$$

Bepaal de grootte van de hoek in graden $(+)$

$$\sin(\alpha) = 1$$

$$\cos(\beta) = \frac{-1}{2} \sqrt{3}$$

$$\tan(\gamma) = \frac{1}{3} \sqrt{3}$$

Los de volgende vergelijking op: $(+)$

$$\log_6(3x+4) = -2$$

Bereken de lengte van de volgende vectoren: $(+++)$

$$\text{vector } \vec{v} = [-4, 2], [6, 12]$$

$$\text{vector } \vec{u} = [-2, 2], [-1, -14]$$

Bereken: $(+++)$

$$\text{vector } \vec{u} = [4, -4], [15, -9]$$

$$\text{vector } \vec{v} = [-5, 2], [5, 0]$$

$$-3 \cdot \vec{u} + \vec{v}$$

Bereken van de volgende plaatsvectoren het inwendig product:

$$\vec{u} = [3, -4, -2]$$

$$\vec{v} = [3, 0, 5]$$

$(+++)$

Bereken van de volgende plaatsvectoren het inwendig product:

$$\vec{u} = [3, 2]$$

$$\vec{v} = [-2, 1]$$

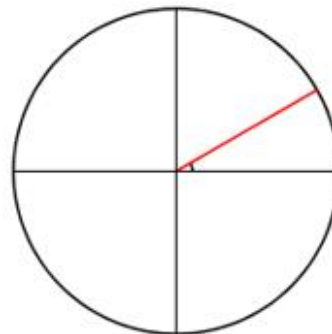
$(+++)$

In onderstaand figuur is een eenheidscirkel weergegeven. De hoek α is een denkbeeldige hoek vanaf 0 radialen gemeten.

Vul onderstaande antwoorden in: $(???)$

$$\sin(\alpha) = \text{Number}$$

$$\cos(\alpha) = \text{Number}$$

Wat kan jij al?

Ad Engineering/Maintenance & Mechanics

Een tweejarige opleiding op hbo-niveau die opleidt tot een wettelijk erkend diploma. Dat is een Associate degree (Ad). Je kunt hiermee direct aan de slag of je kunt verder studeren aan een bacheloropleiding.

Met de Ad Engineering op zak kun je binnen de werktuigbouwkunde aan de slag als werkvoorbereider, designer/engineer, technisch medewerker of manager productieproces.

Met de Ad Maintenance & Mechanics kun je je als operationeel projectleider op hbo-niveau specialiseren in energie, design, maintenance of management.

Wiskunde jaar 1 hbo

- Basisalgebra
- Functies

3 uur per week

Kennen en kunnen van de havo/mb

In de wiskunde wordt veel aandacht besteed aan de rekenregels voor machten, breuken en haakjes wegwerken (wiskunde A en B, domein A). Een ander groot onderdeel is het opstellen en oplossen van lineaire vergelijkingen en ongelijkheden en er komen ook tweedegraads, exponentiële en logaritmische functies aan bod (wiskunde B, domein B).

Toetsing

- Een tentamen dat minimaal met een 5,5 moet worden afgesloten.
- Herkansing is mogelijk.

Boeken

Hoe zwaar is de wiskunde?

Ad Engineering/Maintenance & Mechanics

Voorbeeld praktische toepassing

Een bolvormige bal met een diameter van 20 centimeter wordt opgepompt zodanig dat de straal met 1 cm toeneemt. Hoeveel lucht is bij benadering nodig om dit te bereiken?

Oplissing

Voor het volume V van een bol met straal r geldt $V(r) = \frac{4}{3}\pi r^3$.

Voor de toename van het volume geldt $\Delta V \approx dV = V'(r) \cdot \Delta r$.

Er geldt hier dat $r = 10$, $\Delta r = 0,5$ en $V'(r) = 4\pi r^2$.

De hoeveelheid benodigde lucht is daarmee bij benadering

$$\Delta V \approx dV = V'(r) \cdot \Delta r = 4\pi r^2 \Delta r = 4\pi \cdot 10^2 \cdot 1 \approx 1256 \text{ cm}^3 = 1,256 \text{ liter}$$

Op een horizontaal opgestelde trekveer werkt een kracht F , zie figuur 7.30. Er is een kracht van 100 N nodig om de veer uit te rekken over een afstand van 5 cm uit de evenwichtsstand. Gevraagd wordt de arbeid te berekenen die nodig is om de veer uit te rekken van 3 naar 10 cm uit de evenwichtsstand.

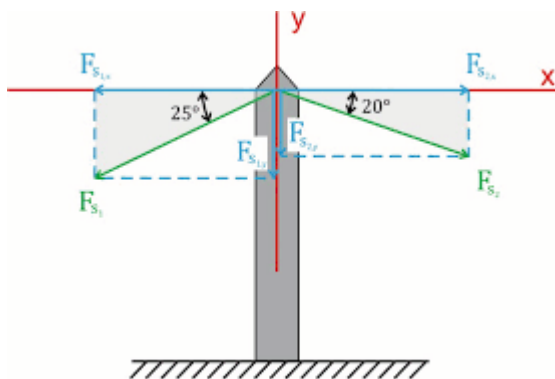
Oplissing:

Voor een veer geldt binnen zekere grenzen $F = k \cdot u$, waarbij k de veerconstante (in N/m) en u de uitrekking (in m) van de veer is. Uit de gegevens volgt:

$$100 = k \cdot 0,05 \Rightarrow k = \frac{100}{0,05} = 2000 \text{ N/m}$$

Voor de kracht geldt dus: $F = F(u) = 2000 \cdot u$. De verrichte arbeid W is dan:

$$W = \int_{0,03}^{0,1} 2000 \cdot u \, du = 1000 \left[u^2 \right]_{0,03}^{0,1} = 9,1 \text{ J}$$

Ad Engineering/Maintenance & Mechanics

Wat vinden de studenten?

Jeroen (mbo 4 middenkader Engineering)

Verschil met mbo: de aansluiting van mbo naar de Ad-opleiding is best wel pittig, op het mbo hebben we wel de basis gehad maar ik merkte al snel dat het echt een niveau hoger is en dat m'n vaardigheid om veel opgaven in korte tijd te maken niet voldoende was.

Zeker doen: vanaf de start alle huiswerkopdrachten maken. De studiehandleiding geeft voldoende handvatten om flink aan de slag te gaan. Maak gebruik van digitale middelen en van de peercoaches.

Meevallers: dankzij de gratis stoomcursus in het voorjaar was ik al redelijk voorbereid.

Tegenvallers: bij de eerste toets mag je geen grafische rekenmachine gebruiken, zelfs geen enkele rekenmachine, best spannend.

Peter (havo met wiskunde B)

Verschil met havo: ik vond de overgang eerlijk gezegd wel meevallen!

Zeker doen: elkaar helpen met het oplossen met vraagstukken, dat helpt enorm. Wanneer je de opgaven begrijpt, moet je het ook goed kunnen uitleggen... Halverwege het eerste studiejaar heb ik mij daarom aangemeld als peercoach.

Meevallers: veel wiskundeonderwerpen van de havo sloten goed aan.

Tegenvallers: 90 minuten voor een tentamen vliegen echt voorbij! Je moet dus de goede keuzes maken bij het maken van de opgaven.

Erwin (mbo 4 Scheeps- en Jachtbouw)

Verschil met mbo: je hebt een grotere eigen verantwoordelijkheid, dus ook het wekelijks plannen van huiswerk voor wiskunde.

Zeker doen: het is handig om de colleges goed voor te bereiden, scheelt veel studietijd.

Meevallers: goed om te zien dat er veel wiskundeopgaven terugkomen in de verschillende techniekvakken, het helpt je erg om de wiskunde te snappen. De docenten wiskunde hebben trouwens allemaal techniek als achtergrond.

Tegenvallers: het resultaat van het eerste tentamen viel slecht uit. Gelukkig ging de herkansing beter!

Ad Engineering/Maintenance & Mechanics

Tentamen basiswiskunde

Wiskunde voor het hoger onderwijs – deel A

[Home](#)

[Home](#) | [Toetsen](#) > [Hoofdstuk 5](#) > [Hoofdstuk 5 geheel](#)

1 van 20

[Volgende](#)

[Nakijken](#)

1 Gegeven is $y = \frac{1}{x}$

Voor welke waarden van x ligt de grafiek aan de positieve kant minder dan 0,2 van de x -as af?

- $x > 5$
- $x < 0,2$
- $x < 0,05$
- $x > 0,2$

1 van 20

[Volgende](#)

[Nakijken](#)

Wat kan jij al?

Lerarenopleiding VO/BVE Wiskunde

Als je echt van wiskunde houdt dan is de lerarenopleiding wellicht een goede keuze.

Nadat je de Lerarenopleiding Wiskunde hebt afgerond, ben je bevoegd docent voor het hele vmbo, mbo en havo/vwo-onderbouw. Hiervoor is een gedegen wiskundige kennis vereist. In jaar 1 komen we qua wiskunde ongeveer op vwo-6 niveau uit, na het eerste jaar komen we hier (ver) bovenuit. De lerarenopleiding wiskunde is geen pure wiskundeopleiding. De ontwikkeling van je docentschap staat centraal. Naast de wiskunde is het in het eerste jaar belangrijk dat je contact kunt maken met leerlingen tijdens je stage.

Wiskunde jaar 1 hbo

38 studiepunten = 1064 uur per jaar = **gemiddeld 10 uur per week**

- Basis (algebraïsche vaardigheden & goniometrie)
- Differentiëren & integreren
- Vlakke meetkunde (euclidisch en analytisch)
- Toegepaste wiskunde (o.a. matrices)

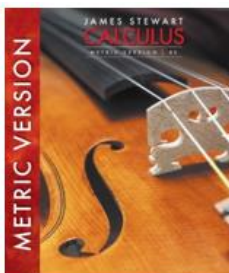
Kennen en kunnen van de havo/mbo

In Basis komt de wiskunde van domein B van wiskunde B in snel tempo voorbij. Voor leerlingen met wiskunde A en mbo-studenten is het vaak teveel werk. We hebben wel een heftig ondersteunend deficiëntietraject.

Toetsing

- Per vak een tentamen aan einde periode van 10 weken.
- Herkansing einde schooljaar.
- Elk tentamen voldoende (5,5) behalen, compensatie niet mogelijk.

Boeken (o.a.)

Hoe zwaar is de wiskunde?

Lerarenopleiding VO/BVE Wiskunde

Wat vinden de studenten?

“Ik heb een zomercursus wiskunde B gevolgd, omdat ik op de havo alleen wiskunde A heb gehad. Ik merk wel dat ik met de achterstand veel moeite heb met het bijhouden van de stof. Ik zal voor de volgende keer eerder hulp vragen door bijvoorbeeld bijles.”

“Gezellige klas, leuke vakken, leuke enthousiaste en goede leraren.”

“In het begin zeiden ze al meteen: dit is niet alleen maar wiskunde want je krijgt er bijvoorbeeld didactische vakken bij.”

“Het niveau ligt erg hoog, het is een opleiding die je echt serieus moet nemen. Als wiskunde niet je sterkste vak is, is de opleiding ook bijna niet haalbaar.”

“Er is VEEL huiswerk. Als je niet elke keer je huiswerk afhebt, ga je het niet halen. Discipline is een must.”

“Het niveau ligt echt wel hoog en ik merk dat mbo-studenten het lastiger vinden, omdat de lat best hoog ligt. En je moet er wel echt veel voor doen, het zijn niet alleen wiskundesommetjes. Het is echt het begrijpen waaróm ze iets doen.”

“Ik heb na mbo-onderwijsassistent nog een jaar vavo wiskunde B gedaan. Hierdoor kan ik het nu goed bijhouden allemaal.”

“Het tweede halfjaar in combinatie met je stage is het erg leuk!”

Lerarenopleiding VO/BVE Wiskunde

Tentamenvragen eerste wiskundevak

Schrijf $\frac{2}{\sqrt{7}}$ in de vorm $a\sqrt{b}$. (+)

Vereenvoudig $\sqrt[4]{768x^6y^9}$. (++)

Schrijf 0,212121 ... als echte breuk. (+++)

Substitueer $a = -1$ en $b = 2$ in $((-a^2b + 2b)(ab^2 - 2a))^2$ en bereken. (+)

Herleid $(2x - 3)(2x + 3) - (2x - 3)^2$. (+) (++)

Geef een afleiding van de abc -formule door de vergelijking $ax^2 + bx + c = 0$ op te lossen. (+)

Los het stelsel $\begin{cases} 3x + 5y = 13 \\ 7x - 2y = 3 \end{cases}$ op. (+)

Stel een lijn op door de punten $P(1, -1)$ en $Q(2\frac{1}{2}, 2)$. (+)

Bereken exact: (+++)

$\arcsin\left(\frac{1}{2}\sqrt{3}\right)$

$\arccos(-1)$

Bereken $|-2 + |-4| - |-2 - |-6|||$. (+++)

geef een voorbeeld van een functie in de functienotatie. (+++)

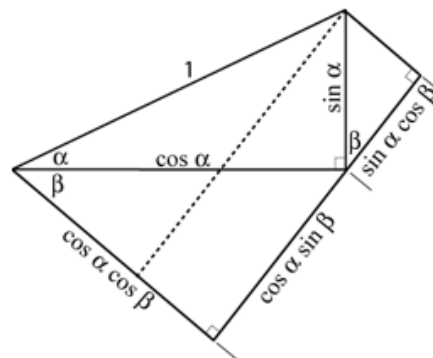
Hoe spreek je uit $-2 < x < 5$? (+)

Met de figuur hiernaast kun je de optelformules van sinus en cosinus afleiden.

(+++)
(+++)

Leid de optelformule van de cosinus af.

Toon aan dat $\cos(2x) = 1 - 2\sin^2(x)$.

Wat kan jij al

TIPS voor studiekeuze

Het kiezen van een studie is niet eenvoudig. Daarom worden er verschillende mogelijkheden aangeboden om je goed te oriënteren, zodat je de opleiding vindt die goed bij je past. Op de website van Hogeschool Rotterdam vind je alle informatie over de studiekeuzeactiviteiten.

Hulp bij studiekeuze: hogeschoolrotterdam.nl/studievoorlichting

Open dagen

Tijdens een open dag/avond kan je de sfeer proeven op de locatie, opleidingen vergelijken, en voorlichtingsrondes bezoeken. Studenten, docenten en studievoorlichters zijn aanwezig om je vragen te beantwoorden. Denk aan vragen zoals: Welke vakken krijg ik? Welke vakken vinden de meeste studenten moeilijk? Wat wordt er gedaan binnen projecten? Kan ik een voorbereidingscursus volgen om mij voor te bereiden? Kan ik een dagje meelopen met een student?

Proefstuderen

Om nog zekerder te zijn van de opleiding van je keuze, neem je met proefstuderen de proef op de som. Hier ervaar je hoe het eraan toe gaat in de opleiding, je volgt bijvoorbeeld colleges (lessen), gaat in groepjes werken of meedoen aan een practicum. Hiermee krijg je nog meer inzicht in de opleiding, het studeren bij de opleiding en het beroep waarvoor wordt opgeleid.

Vorbereiding

Sommige opleidingen bieden voor aanvang van de opleiding al lessen aan in bijvoorbeeld wiskunde om je goed voor te bereiden op de opleiding. Dit kun je bij een open dag navragen.

Toelatingsvoorwaarden

Bij de [opleiding](#) van je keuze vind je de toelatingsvoorwaarden.